

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2017–2020

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Stanislava Horská

**Metoda easy to read a její aplikace v jízdním řádu v Kutné
Hoře pro osoby s mentálním postižením**

Praha 2020

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2017–2020

BACHELOR THESIS

Stanislava Horská

**Easy to Read Method and Its Application for a Public
Transport Schedule in Kutná Hora Created for Mentally
Disabled People**

Prague 2020

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 10. 2. 2020

Stanislava Horská

Poděkování

Děkuji za pomoc při tvorbě bakalářské práce za vstřícnost a cenné rady vedoucímu práce Mgr. Lukáši Stárkovi, Ph.D.

Anotace

Hlavním tématem bakalářské práce je seznámení s metodou easy to read a její využití a aplikace při tvorbě jízdního řádu. V teoretické části práce se autorka zaměřuje na problematiku mentálního postižení. Charakterizuje terminologii, klasifikaci, osoby s mentálním postižením, komunikaci a metodu easy to read. V praktické části je popsána tvorba jízdního řádu s aplikací metody easy to read a ověření její srozumitelnosti, formulován je výzkumný cíl a metodologie výzkumu.

Klíčová slova

Easy to read, jízdní řád, komunikace, mentální postižení, piktogram, poradci.

Annotation

The main topic of this bachelor thesis is to inform about an easy to read method, its use and application for a public transport schedule creation. In the theoretical part of the bachelor thesis, the author focuses on a mental disability issue. Terminology, classification, mentally disabled people, communication and the easy to read method are characterised. The practical part describes a process of a transport schedule creation together with the easy to read method application as well as its comprehensibility, its research aim and a methodology of the research.

Keywords

Advisors, communication, easy to read, mental disability, pictograph, transport schedule.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 OSOBA S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.....	9
1.1 Terminologie.....	9
1.2 Klasifikace	11
1.3 Obecná charakteristika osob s mentálním postižením	13
2 KOMUNIKAČNÍ MOŽNOSTI A SCHOPNOSTI LIDÍ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.....	16
2.1 Metody snadného čtení	16
2.2 Zaměření na easy to read	19
2.3 Další využití metody easy to read.....	24
EMPIRICKÁ ČÁST	26
3 VÝZKUMNÝ CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	26
4 POPIS METODOLOGIE VÝZKUMU	27
5 ETIKA VÝZKUMU	29
6 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO MÍSTA ŠETŘENÍ A SAMOTNÝCH RESPONDENTŮ	31
7 PŘEKLAD JÍZDNÍHO ŘÁDU V KUTNÉ HOŘE PRO OSOBY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.....	34
8 DÍLČÍ INTERPRETACE ROZHOVORŮ	38
9 VYHODNOCENÍ DÍLČÍCH VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	43
10 VYHODNOCENÍ A VYUŽITÍ V PRAXI.....	44
11 SHRNU TÍ.....	46
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	49
SEZNAM OBRÁZKŮ	54
SEZNAM PŘÍLOH.....	55

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Metoda easy to read a její aplikace v jízdním řádu v Kutné Hoře pro osoby s mentálním postižením“ si autorka zvolila, protože pracuje jako dobrovolnice v Domově pro osoby se zdravotním postižením. Při rozhovorech s klienty bylo zjištěno, že často řeší jízdu městskou hromadnou dopravou, a proto autorku napadlo zjednodušit lidem s postižením jízdní řád.

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat metodu easy to read a aplikovat ji v jízdním řádu městské hromadné dopravy pro lidi s mentálním postižením a následně usnadnit těmto lidem každodenní cestování kutnohorskou městskou hromadnou dopravou. Kutná Hora prochází zlepšováním infrastruktury a začíná jezdit více autobusů na více linkách. Lidé se zdravotním omezením se ale v jízdních řádech špatně orientují, nepoznávají, kde jsou zastávky, a písmo je pro ně malé a nepřehledné. Na základě cíle vznikne brožura se zjednodušeným řádem.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První z nich je teoretická a druhá empirická. Tyto části jsou rozděleny na další kapitoly a podkapitoly.

V teoretické části se autorka zabývá problematikou a charakteristikou osob s mentálním postižením, vymezuje terminologii, klasifikaci mentálního postižení, seznamuje nás s metodami alternativní a augmentativní komunikace se zaměřením na metodu easy to read.

V druhé, praktické části se autorka zaměřuje na využití metody easy to read a její aplikaci v jízdním řádu. Cílem této výzkumné části je jízdní řád přeložený do snadného čtení. Autorka ho vytvořila nebo použila, prakticky vyzkoušela a ověřila při konzultacích s poradci na problematiku mentálního postižení. S ohledem na cíl výzkumu byla zvolena výzkumná metoda kvalitativního výzkumu, konkrétně se jednalo o pozorování a rozhovory.

TEORETICKÁ ČÁST

1 OSOBA S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

1.1 Terminologie

Termín mentální retardace vychází z latinských slov mens (mysl, duše) a retarde (zpomalit, opozdit), volně přeloženo jako opožděná (zpomalená) mysl (Slowík, 2016). „*Mentální postižení je souhrnné označení vrozeného postižení v rozumových schopnostech, které se projevuje neschopností porozumět svému okolí a v požadované míře se mu přizpůsobit*“ (Vágnerová, 2014, s. 273). Švarcová (2011) vymezuje mentální retardaci jako permanentní snížení intelektuálních vloh, jejichž počátek a příčina spočívají v defektu mozku či nedostačující činnosti nervové soustavy. Je to neměnný status, kdy mentální postižení není nemoc, ale tento stav vznikl trvalou špatnou funkcí mozku. Jedná se o neschopnost přiměřeného intelektového stupně vývoje, což je méně než 70 % normy, i když byl postižený dostatečně stimulován. Hlavními znaky mentálního postižení je nedostatečný rozvoj řeči a myšlení, omezená schopnost učení a obtížná adaptace na běžné životní podmínky (Vágnerová, 2014). Podle AAIDD (American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, 2019) je mentální postižení charakteristické ovlivňováním jak intelektové, tak adaptivní schopnosti. Pod adaptivním jednáním si můžeme představit každodenní schopnosti v oblasti jak sociální, tak praktické. Toto postižení vzniká před dovršením věku 18 let (AAIDD, 2019).

ÚZIS ČR (2018) definuje mentální postižení jako stav zastaveného nebo neúplného duševního vývoje, který se projevuje porušením schopností během vývojového období. Postihuje všechny složky inteligence, to znamená jak sociální, řečové, poznávací, tak motorické dovednosti. K postižení můžou, ale také nemusí být přidruženy jiné duševní nebo somatické poruchy. ÚZIS ČR (2018) uvádí, že mentální postižení nalezneme v celé populaci bez ohledu na ekonomický a kulturní okruh, a to bez ohledu na rasu a kontinent (Valenta a kol., 2014). Lidé s mentálním postižením tvoří nejpočetnější skupinu mezi postiženými. Člověk s mentálním postižením je svébytný subjekt charakterizovaný svými osobními rysy. U většiny lidí s mentálním postižením se projevují ve větší či menší míře společné znaky, ale individuální modifikace závisí na hloubce a rozsahu postižení. Za mentálně postižené se považují osoby, u nichž dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji psychických vlastností a k poruchám adaptačních

schopností (Švarcová, 2011). Ainsworth, Baker (2004) uvádí, že lehčí mentální postižení je o trochu více běžné mezi muži než mezi ženami a vážnější formy jsou srovnatelné u obou pohlaví. Jedna z deseti amerických rodin je přímo zasažená mentálním postižením. Změny v názvech mentálního postižení označují negativní lidskou odchylku, nejsou neměnné a podléhají změnám. Termíny pro označení stupně mentálního postižení se používaly v minulosti, v dnešní době se dostávají do běžného slovníku a získávají pejorativní obsah. Jako příklad můžeme jmenovat dříve běžné názvosloví „debil, imbecil, idiot“ (Šiška, 2005). Valenta, Müller (2013) ve své knize psychopedie zmiňují, že všechny vědní obory se humanizují a hledají se nové termíny, které by zastoupily již hanlivé výrazy, jež se postupem času dostávají do obecného slovníku většinové populace. Avšak vznikají nepřesné a zavádějící komunikační neshody mezi většinovou populací a profesionály. Odborník už nepoužívá pojem mentální defekt, tento pojem vznikl, protože psychopedie se dříve nazývala defektologie. V dnešní době se odborníci snaží více zaměřovat na jednotlivce, a proto se používá označení osoba s mentálním postižením, ne mentální postižení. Extrémní humanizace v tomto oboru způsobuje zmatek, protože mentální retardace je mezinárodně uznávaný termín, ale mnohé ze západních zemí ho vnímají jako společensky nekorektní.

Černá (2009) píše o rozmanitosti příčin mentálního postižení. Je ovlivněno množstvím možných vlivů, které ohrožují zdravý růst plodu v období prenatálním. Na rozvoj jedince může v pozdější době působit řada dalších onemocnění, úrazů, infekcí, tzv. biologické faktory či defekty. Příčiny postižení kolem porodu se nazývají perinatální a příčiny ovlivňující vývoj člověka po narození a prakticky po celý život se nazývají postnatální.

„Etiologie se tedy projevuje hloubkou a závažností postižení a převažujícími příznaky. Celkově se ale jedná o multifaktoriálně podmíněnou poruchu. Na jejím vzniku a rozvoji se může podílet jak porucha genetických dispozic, tak nejrůznější environmentální vlivy, které mohou poškodit mozek v rané fázi jeho vývoje. Tyto faktory působí ve vzájemné interakci“ (Fischer a kol., 2014 s. 128). V prenatálním období působí na plod také dědičné faktory. Řadíme mezi ně například metabolické a geneticky podmíněné poruchy. Na plod mají vliv specifické genetické poruchy, kam řadíme např. trizomie 21. chromozonu, nejčastější exogenní příčiny mentálního postižení. Exogenní faktory mohou, ale nemusí zapříčinit poškození mozku plodu nebo dítěte. Infekce

a intoxikace, které plod zasáhnou v prenatálním období, jsou například toxoplazmóza, zarděnky, pásový opar, kongenitální syfilis a rentgenové záření. Do postnatálního období začleňujeme např. zánět mozku, toxemii matky nebo otravu olovem. Dalšími faktory postižení jsou mechanické poškození mozku při porodu anebo postnatální poranění mozku (Švarcová, 2011).

1.2 Klasifikace

Podle mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) dle ÚZIS ČR (2018):

F70–F79 Mentální postižení

- F70 Lehké mentální postižení (IQ 50–69)
- F71 Středně těžké mentální postižení (IQ 35–49)
- F72 Těžké mentální postižení (IQ 20–34)
- F73 Hluboké mentální postižení (IQ 0–19)
- F78 Jiné mentální postižení
- F79 Neurčené mentální postižení

Lehké mentální postižení (IQ 50–69)

Lidé s lehkým mentálním postižením tvoří největší skupinu všech mentálně postižených. V této skupině se nalézá 80 % mentálně postižených (Fischer a kol., 2014). Osoby s lehkým mentálním postižením uvažují na úrovni dětí středního školního věku. V mluveném projevu chybí abstraktní pojmy. Dokáží respektovat základní pravidla logiky, ale nedokáží myslet hypoteticky. Řeč a myšlení jsou konkrétní, mluvený projev je jednodušší, používají krátké věty a objevují se zde občasné agramatismy. Výslovnost u lidí s lehkým mentálním postižením není zcela bez chyb. Pokud jsou respektovány jejich hranice inteligence, jsou schopni se vzdělávat (Vágnerová, 2014). Fischer a kol. (2014) dodávají, že největší potíže ve škole jsou s teoretickou prací. Lidé s lehkým mentálním postižením mají specifické problémy s psaním a čtením. V dospělém věku jsou pracovně začlenitelní, tím pádem jsou schopni dosáhnout samostatnosti, ale potřebují dohled a oporu (Vágnerová, 2014). Podle Slowíka (2016) dokážou lidé s lehkým mentálním postižením navazovat a udržovat sociální vztahy a být prospěšnými participanty společnosti. Většina lidí s lehkým mentálním postižením je schopna sebeobsluhy. Výchovné prostředí hraje u lidí s lehkým mentálním postižením významnou

roli. Výskyt duševních poruch je srovnatelný s většinovou populací (Valenta, Müller, 2013).

Středně těžké mentální postižení (IQ 35–49)

Švarcová (2011) uvádí, že lidí se středně těžkým mentálním postižením je v naší společnosti kolem 10 %. Tyto osoby nedodrží pravidla logiky. Přemýšlejí jako děti předškolního věku a v jejich mluveném projevu se neobjevují ani méně obvyklé určité pojmy. Jejich slovní vyjadřování je charakterizováno chudou slovní zásobou a špatnou výslovností (Vágnerová, 2014). Dle Arnoldové (2015) nejsou někteří jedinci schopni naučit se mluvit a žít samostatný život, ale jsou zde i jedinci, kteří jsou způsobilí realizovat lehčí manuální práci s dopomocí. Vzdělávání má ráz mechanického podmiňování a neustálého cvičení k upevnění čehokoliv (Vágnerová, 2014). Fischer a kol. (2014) uvádějí, že osoby se středně těžkým mentálním postižením mohou docházet do základní školy speciální, později na praktickou školu nebo na odborné učiliště (Zákon č. 561/2004 Sb., zákon č. 46/2019 Sb.). Dle Slowíka (2016) potřebují tito lidé pro začlenění do běžného života a práce různý stupeň podpory. K tomuto stupni postižení se většinou přidruží tělesné, duševní, neurologické poruchy a epilepsie (Valenta, Müller, 2013).

Těžké mentální postižení (IQ 20–34)

Dle Švarcové (2011) má toto těžké mentální postižení okolo 5 % lidí. Myšlení u osob s těžkým mentálním postižením je na úrovni dvouletého dítěte a jsou schopny rozumět základním souvislostem a vztahům. Naučí se jen pár slov, která stejně špatně vyslovují a nevhodně používají. Mluvený projev je omezený. Někteří jedinci někdy jen mlčí. Po nějakou mez jsou schopni se naučit, i když to vyžaduje dlouhodobé snažení, jenom základní úkony sebeobsluhy a realizovat pár pokynů. U jedinců jde často o kombinované postižení. Mají špatnou motoriku a diagnostikovanou epilepsii, potřebují péči jiných lidí (Vágnerová, 2014). Dle Valenty, Müllera, (2013) se u jedinců často vyskytují poruchy chování, a to zejména sebezraňování, agrese, afekty, piky, hraní s fekáliemi a jednotlivé a opakující se pohyby. Strava pro jedince s těžkým mentálním postižením se musí specificky upravit. Praxe ukazuje, že brzká systematická a dostatečně kvalifikovaná, vzdělávací, rehabilitační a výchovná péče mají velký přínos pro jejich celkový rozvoj.

Rozvíjí se komunikace, myšlení, motorika a samostatnost, tím dochází k úplnému zlepšení hodnoty jejich života (Švarcová, 2011).

Hluboké mentální postižení (IQ 0–19)

Dle Švarcové (2011) je hlubokým mentálním postižením postiženo necelé 1 % lidí. Většina osob s hlubokou mentální retardací má kombinované postižení. Jedinci maximálně odliší známé, či neznámé podněty, odpovídají na ně nelibostí, nebo libostí. Nerozvíjejí se prakticky ani jejich kognitivní, ani verbální schopnosti (Vágnerová, 2014). Po pohybové stránce jsou téměř všichni jedinci imobilní či výrazně omezení. Jelikož jsou postiženi inkontinencí a nemohou vykonávat sebeobsluhu, potřebují nepřetržitý dohled a pomoc. Vzdělávání a učení u těchto postižených jedinců je hodně omezené, ale jsou i metodické postupy, kterými jde do jisté míry podporovat rozvoj komunikačních schopností a motoriky (Švarcová, 2011).

Jiné mentální postižení

Dle Švarcové (2011) by se tato kategorie měla používat jenom tehdy, když nelze stanovit stupeň postižení dle obvyklých metod. Jedná se o přidružení somatických a senzorických poškození například u neslyšících, nevidomých, osob s autismem, u jedinců s těžkými poruchami chování, nemluvicích a u těžce tělesně postižených lidí.

Nespecifikované mentální postižení

Tato kategorie mentálního postižení se užívá tehdy, když není dostatek informací při diagnostice případů pro zařazení pacienta do jedné z výše uvedených kategorií mentálního postižení (Slowík, 2016).

1.3 Obecná charakteristika osob s mentálním postižením

„Lidé s mentálním postižením jsou jedinci s vysoce individuálními potřebami“ (Šiška, 2005, s. 20). Lidé s mentálním postižením jsou charakterizováni jako specifická skupina mezi zdravotně postiženými osobami. Tuto skupinu tvoří děti, mládež a dospělí s mentálním postižením. I když lidí s mentálním postižením je nejvíce, ví se o nich relativně málo. Tito jedinci nepředstavují žádnou homogenní skupinu, která by se dala snadno definovat. Jako intaktní osoby jsou hodně rozdílní (Švarcová, 2011). Dle Vágnerové (2014) je charakteristickým rysem u lidí s mentální retardací preference

podnětového stereotypu a menší zvědavost. Jsou pasivnější a hodně podléhají lidem, kteří s nimi komunikují.

Myšlení

Myšlení u lidí s mentálním postižením je příliš konkrétní bez schopnosti abstrakce a zobecňování. Chybí jim kritické myšlení a těžko vyjadřují své názory. Idey vyjadřují pomocí slov, která bývají často deformována. Při mentálním postižení osoby nedostatečně rozumí, hodnotí, špatně se rozhodují a mají chudou slovní zásobu (Valenta a kol., 2014). U některých jedinců je potřeba chápat jejich agresivní chování jako důsledek projevu zoufalství v situaci, které nerozumí. Typickým znakem mentálního postižení je omezená flexibilita (Vágnerová, 2014). Sekvenční myšlení je významné při managementu času. Osoby s mentálním postižením mají problém s organizací času. Dělá jim problém odhadnout, kolik daná věc zabere času, nedodržují termíny, mnohé věci nestíhají, a proto nechodí včas. Často chybí sekvenční myšlení, které pomáhá řídit, provádět a dokončovat jednotlivé činnosti. I přestože znají dílčí postupy, nedokáží je aplikovat ve správném sledu (Švarcová, 2011).

Paměť

Paměť u lidí s mentálním postižením má svá specifika. Získávají nové informace po mnohanásobném opakování. Získané znalosti neumí včas uplatnit v praxi. Co se naučí, rychle zapomenou a pamětní stopu si nevybavují přesně (Valenta a kol., 2014). Proto je pro lidi s mentálním postižením velmi významné, aby své získané znalosti a dovednosti opakovali a pokračovali v nich prakticky v průběhu celého života (Slowík, 2016).

Pozornost

U lidí s mentálním postižením se záměrná pozornost projevuje zmenšenou schopností rozvrhnout si více činností, lehkou unavitelností a nestálostí. S nárůstem obtížnosti a množství úkonů narůstá i počet chyb. Jedinci s mentálním postižením jsou schopni se soustředit kratší čas oproti intaktním vrstevníkům. Po každém výkonu by měl vždy následovat odpočinek a uvolnění (Michalík, 2011).

Emoce

Dle Vágnerové (2014) mohou být emoční prožívání lidí s mentálním postižením a jejich styl emočního reagování v závislosti na etiologii mentální retardace změněny. Jedinci bývají často více dráždiví, mají větší sklony k mrzuté náladě a k afektivním výbuchům. Emoční prožívání je pro lidi s mentálním postižením základním mechanismem sebeřízení. Neschopnost logického posuzování a problémy v sebekontrolě jsou překážkou v rozvoji účelnější autoregulace. Neschopnost ovládat své emoce a nedostatečná sebekontrola spojená s koncentrací na přítomnost vedou osoby s mentálním postižením k chování, které je orientováno často na nepřiměřené situace a na bezprostřední uspokojení. Jedinci s mentálním postižením mají jako lidé bez postižení stejné základní psychické potřeby, i když tyto potřeby jsou pod vlivem omezenější kapacity rozumových schopností různým způsobem měněny. Mentálně postižení cítí nutnost uspokojovat svoje potřeby naléhavě a bez zábran způsobem odpovídajícím jejich mentální úrovni.

Shrnutí

V první kapitole se autorka zabývá vymezením mentálního postižení. Popisuje, co je mentální postižení, které jedince zasahuje. Vymezuje hloubku mentálního postižení. Charakterizuje osoby s mentálním postižením. V odborné literatuře naráží na nejednotnou terminologii. Častým problémem je, zda se používá označení mentální retardace, nebo mentální postižení. V odborné literatuře se setkáváme s tím, že mentální postižení je vnímáno jako obecný pojem. Zajímavé je i to, jak se označení v oboru vyvíjelo. Nejprve narážíme na dnes již vulgární pojmy, jimiž se lidé s mentálním postižením dříve označovali, a potom na to, že se pomocí humanizace oboru dostávají do konfliktu odborníci s veřejností, ale i odborníci mezi sebou. Velkou snahou dnešních odborníků je najít označení, které nebude urážet, ale vystihne podstatu věci. Druhá podkapitola je věnována klasifikaci mentálního postižení, a jak už autorka zmiňovala, nachází zde problém s rozdělením bodů IQ. Vágnerová uvádí odlišnou stupnici než ostatní autoři. Ve třetí podkapitole se zblízka zabývá myšlením, emocemi, pamětí, pozorností a tím, jak se liší u lidí s mentálním postižením.

2 KOMUNIKAČNÍ MOŽNOSTI A SCHOPNOSTI LIDÍ S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

2.1 Metody snadného čtení

„Komunikace je vždy vztahová, vyžaduje sociální podmínky, určitou sociální situaci a její pochopení. Vytváří se a staví na sociálním kontextu. Proto v případě lidí s mentálním postižením je komunikace prostředkem i cílem učení a rozvoje sociálních kompetencí“ (Solovská, 2013, s. 17). Pomocí sociálních situací se zvětšuje slovní zásoba aktivní i pasivní a dochází k lepší propojenosti mezi teorií a praxí. Toto propojení je v procesu komunikace nenahraditelné, u lidí s mentálním postižením probíhá delší dobu a je podmíněno jejich specifickými podmínkami. Chceme-li být s jedinci s mentálním postižením v kontaktu, porozumět jim a podporovat je, musíme s nimi komunikovat a oni musí mít prostředky, jak naši komunikaci vnímat, porozumět jí a musí mít možnost reagovat. Pro uspokojení základní lidské potřeby komunikovat s okolím se vyhledávají a tvoří různé náhradní metody sociální komunikace, jež mají za úkol nahradit mluvenou řeč nebo dopomoci k rozvoji komunikačních dovedností. Metody se nazývají alternativní a augmentativní komunikace a slouží k náhradě nedostatku řečových dovedností (Solovská, 2013; Švarcová, 2011). Alternativní komunikace je chápána jako náhrada řeči, zato augmentativní metoda dopomáhá ke komunikaci již rozvinuté řeči, která je nedostatečná k plnohodnotné komunikaci (Speciálně pedagogické centrum pro děti a mládež s vadami řeči, 2009).

Do alternativních a augmentativních komunikací řadíme:

PIKTOGRAMY

Piktogramy jsou velmi efektivní u jedinců s těžkým defektem, dysartrií a s těžkým mentálním postižením. Jsou to základní komunikační obrázky, kterým rozumí skoro všichni a jež slouží ke sdělování celých vět (Slowík, 2016). Tato metoda se používá nejvíce. Uživatelé používající piktogramy se stávají aktivními účastníky komunikace. Nebojí se začít komunikovat, mohou vyjadřovat své pocity, zážitky a požadavky. Nejsou jenom pasivními posluchači, zapojují se i do rozhovoru. S piktogramy se setkávají i lidé z intaktní populace, tyto symboly slouží k rychlé orientaci, protože jsou rychlejší na porozumění než slovní vyjádření. Pomocí piktogramů můžeme předávat různé příkazy, varování a pokyny. V tomto neměnném systému se znaky překládají do plošného tvaru a

komunikace je již beze změn. Znaky mají většinou formu bílého znaku na černém podkladu. Z velké části je časná slovní zásoba obrázková a časem se může měnit v obvyklé znaky a symboly. Každému jedinci je možné vyrobit individuální slovník znaků podle jeho požadavků. Pro sdělování informací se používají loga, stylizované malby, obrázky z časopisů a kliparty (Švarcová, 2011; Kubová, 2011). Učení se piktogramům je pokaždé vedeno orálním projevem a znakováním. V situaci s nepochopením obsahu znaků se navrhuje sloučit piktogram s obrázkem, fotografií a s reálným předmětem zastupujícím danou aktivitu a jev (Michalík, 2011).

KOMUNIKAČNÍ TABULKY

Komunikační tabulky jsou velmi vhodné pro osoby s těžkým mentálním postižením a pro osoby s více defekty. Jejich podoba odpovídá potřebám jedince. Struktura znaku v ploše, eventuálně v prostoru, se opírá o zrakové a pohybové schopnosti jedinců. Podle nich se reguluje rozměr tabulky, rozmístění znaků, barevné rozlišení a berou se v úvahu i jejich jazykové potřeby (Švarcová, 2011). Formy komunikačních tabulek mohou mít odlišnou podobu a lze je sjednocovat s fotografiemi (Šarounová a kol., 2014).

ZNAKOVÁ ŘEČ MAKATON

Znaková řeč makaton je flexibilní systém. Jednotlivé výrazy se sdělují lokomocí hlavy a ruky a pomocí mimického výrazu v obličeji. Systém je využíván pro komunikaci u neslyšících s mentálním postižením, ale i u slyšících, kteří špatně rozumí a mluví. Pomáhá rozvíjet komunikační schopnosti jak u dospělých, tak i u dětí s mentálním a tělesným postižením, autismem, při problémech s artikulací nebo jako zástupný prvek při výuce artikulované řeči (Švarcová, 2011). Použití metody souvisí se znalostí symbolů hlavních výrazů ve větě. Přidružují se gesta v doprovodu mluveného projevu, neverbální komunikace, obměňování projevu a demonstrace znaků. V makatonu se používá 350 symbolů a znaků, jež jsou upraveny tak, aby byl význam zřetelný a pohybově snadno zvládnutelný (Bendová, Zikl, 2011). Symboly makatonu nachází svůj zdroj ve znakovém jazyce neslyšících a jeho slovník je mezinárodní. Při zavedení znakové řeči makaton je důležité klást maximální důraz na motivaci a vysvětlit jedincům důležitost vzájemného porozumění a komunikace s okolním světem, která vede k jejich uvolnění (Švarcová, 2011).

GLOBÁLNÍ METODA

Tato metoda je užívána v předmětu čtení pro žáky s těžkým mentálním postižením nebo s těžkými poruchami čtení. Výuka globálního čtení se současně zaměřuje na konkrétní předmět a slovo označující jeho název. Pro žáky je těžké obsáhnout všechna písmena, proto se volí tato metoda, aby se naučili číst alespoň některá slova nebo slovní spojení. Tuto metodu používáme u žáků, kteří začali ztrácet motivaci ke čtení, protože jsou neúspěšní čtenáři. Soubor slov se skládá z oblastí, které dítě dobře zná, například členové rodiny, potraviny, oblečení, hračky, zvířata a činnosti. Pro lepší orientaci je možné použít reálné fotografie členů rodiny nebo spolužáků. Tyto fotografie je nutné popsat výrazně napsaným jménem (Švarcová, 2011; Valenta, Müller, 2013).

SOCIÁLNÍ ČTENÍ

Dle Švarcové (2011) je metoda sociálního čtení nejvíce používaná při učení dětí a dospělých s těžkým mentálním postižením. Je často vnímána jako možnost k získání nových znalostí, je používána k výkladu a reakci na vizuální znamení a znaky, piktogramy, výrazy a skupiny výrazů vyskytující se v širším kontextu a blízkém prostředí. Výhodou této metody je, že vše, co se jedinci naučí, mohou bezprostředně aplikovat v komunikaci se svým okolím. Metodu sociálního čtení dělíme do tří základních skupin. První jsou soubory obrázků, druhou piktogramy a třetí slova a skupiny slov.

Pozitiva alternativní a augmentativní komunikace spočívají v tom, že jedinci se snaží aktivně komunikovat a jsou plnohodnotnými komunikačními partnery, nejsou tedy jen pasivní. Pomáhají v plnění potřeb osob a snižují agresi z nepochopení. Rozvíjí se kognitivní a jazykové dovednosti. Napomáhají k plnohodnotnému trávení volného času podle preferencí samotných klientů.

Negativa alternativní a augmentativní komunikace jsou často považována za důkaz, že jedinec nikdy nebude verbálně komunikovat. S jedinci komunikují jenom ti, kdo daný systém ovládají, takže se znesnadňuje integrace. Jedinec poutá více pozornosti veřejnosti. Než je schopen se samostatně vyjádřit, musí bezpečně porozumět danému systému, ale tento proces může trvat poměrně dlouho (Švarcová, 2011).

2.2 Zaměření na easy to read

Kritické myšlení

Dle Andrejskové (2009) je kritické uvažování aktivní a nezávislé a pro svoji nezávislost tvoří své přesvědčení a hodnotu ve svém svobodném rozhodnutí. Základem je nabytí sdělení. Myšlení potřebuje rozumět sdělení, které podrobně zkoumá. Jako první si pokládá otázky a překážky k řešení. S tím souvisí hledání vlastních zásadních logických důvodů.

Srozumitelné informace

Dle Inclusion Europe (Easy to read, online, citace 2019-09-03) jsou srozumitelné informace pro osoby s mentálním postižením významné pro jejich začlenění do společnosti, vzdělávání, znalost a aktivní využití práv. SPMP (Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, 2013) uvádí, že texty v anglickém jazyce jsou označeny ve snadno srozumitelné formě zkratkou ETR, to znamená easy to read, v českém překladu – snadno čitelné, snadno srozumitelné.

Hlavní rozdíly mezi srozumitelným jazykem a zjednodušeným jazykem

Podle metodiky Easy to read (Vláda ČR, 2019) je srozumitelný jazyk pro čtení textu pro neoborníky, který se používá při psaní srozumitelného textu. Neoborníci jsou vlastně lidé, kteří nejsou experti v dané sféře. Záleží na oboru, ve kterém pracujeme. Co pochopí jeden, nemusí pochopit druhý. Při prvním přečtení informací ve srozumitelném jazyce by měly být informace jasné, banální a přístupné. Tímto srozumitelným jazykem se vyjadřují i obtížná vědecká sdělení. Zjednodušený jazyk pro snadnou srozumitelnost se používá mezinárodní spojení easy to read neboli snadné čtení. Psaní zjednodušeným jazykem je pro osoby, které špatně čtou. Patří mezi ně lidé s mentálním postižením, lidé s demencí, cizí příslušníci s nedostačujícími znalostmi českého jazyka, lidé s poruchou schopnosti čtení, s poruchou pozornosti a lidé nezačleňující se do společnosti. Sdělení informací ve zjednodušeném jazyku musí být dle potřeb příjemce jednoznačné, pochopitelné už po prvním přečtení. Ten, pro koho jsou informace psány, musí být schopen je pochopit a zorientovat se v problematice.

Postoj k lidem s mentálním postižením a vzájemná komunikace

Publikace *Zásady úspěšné komunikace s lidmi s mentálním postižením* (2011) uvádí konkrétní principy při sdělování informací a postoji k lidem s mentálním postižením. Při komunikaci s dospělým jedincem s mentálním postižením používáme vykání a po vzájemné dohodě je možné i tykání. Při setkání oslovujeme muže a ženy pan, paní a jejich příjmením. Při přímém kontaktu je nutné se představit a podat ruku jedinci s mentálním postižením. Při komunikaci by nás člověk s mentálním postižením měl dostatečně vnímat a poslouchat. Nejprve mu vše upřesníme, čeho se týká naše konverzace, a následně mu po malých částech vše reprodukuje. Pokaždé i za přítomnosti jeho průvodců komunikujeme vždy jen s ním. Průvodci ho podporují, ale neměli by za lidi s mentálním postižením jednat a vše řešit. To platí i v případě, že jejich průvodce je tlumočnick, a proto vždy jednáme jako první s člověkem s mentálním postižením. Při různé administrativě a dalších činnostech je potřeba pomoci lidem s mentálním postižením, aby vše pochopili.

Základní pravidla k tvoření snadno srozumitelných informací

Celý popis základních pravidel k tvoření snadno srozumitelných informací v této bakalářské práci autorka čerpala z publikace *Informace pro všechny* vydané Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR.

„Tato pravidla vznikla proto, aby byly informace pro lidi s mentálním postižením srozumitelné“ (SPMP ČR, 2013, s. 6). Před tvořením informací musíme získat co nejvíce údajů o lidech, pro které informace tvoříme. Provedeme selekci nejpřijatelnějších forem informací, sdělení na CD či DVD. Oproti psanému sdělení jsou tyto formy pro jedince jednodušší. Využíváme pokaždé vhodný jazyk daný pro ty, pro koho sdělení píšeme. Jestliže jsou to informace pro dospělé lidi, vynecháváme dětské a pošetilé výrazy. Musíme přemýšlet o tom, kdo bude číst naše sdělení, pro koho text píšeme a jaké mají znalosti. Správně interpretujeme daný psaný námět a ujasníme si těžké výrazy, které se vyskytují v námětu a budou aplikovány. Při tvorbě sdělení pro lidi s mentálním postižením je důležitá spolupráce s takovými jedinci, protože mohou poradit s námětem, co jedince zajímá, o čem chtějí komunikovat a jak vytvořit sdělení přístupné. A také dohlížejí, zda sdělení je snadno srozumitelné pro všechny.

Slova

Pro pochopení lidí s mentálním postižením jsou vhodné jednoduché výrazy, například nepoužíváme slovo distribuovat, ale řekneme rozesílat. Vynecháváme složité výrazy, a když už je použijeme, je nutné je správně interpretovat. K interpretaci užíváme příklady, se kterými se jedinci setkávají ve všedním životě. Po celou dobu písemného projevu musí být používán stejný výraz pro jednotlivá slova. Příkladem je výraz zaměstnání. Nezaměňujeme ho v dokumentu za výraz práce. Vynecháváme náročné idey, například metaforu. Je to sdělení, které obsahově není stejné. Vynecháváme neznámá cizí slova. Místo výrazu pozitivní dáme výraz dobrý. Nerozdělujeme výrazy a neužíváme zkratky. Iniciály interpretujeme. Špatně čitelná jsou procenta a velké číslice, proto je vynecháváme a užíváme výrazy hodně či málo. Tyto výrazy jsou pochopitelné.

Věty

Věty vždy budeme psát krátké. Kontakt s lidmi je při komunikaci přímý. Oslovujeme se konkrétními jmény nebo si tykáme či vykáme. Přednost v užívání mají pozitivní věty před negativními. Užíváme spíše aktivní jazyk. „Zítřka vám zavolám.“ použijeme spíše než „Budeme vám zítřka volat.“

Sled psaných informací

Vždy píšeme sdělení v řádném sledu, musí být pochopitelné a na sebe navazující. Do daného tématu vkládáme patřičné sdělení. Je důležité podstatné sdělení opakovat a těžké výrazy častokrát reprodukovat.

Pravidla pro psané sdělení

Autorka čerpala popis pravidel pro psané sdělení z publikace vydané Inclusion Europe (2011a).

Podoba a formát

Vždy užíváme formát, který je dobrý pro čtení a kopírování. Je vhodné používat formát A4 či A5. Důležité je, jak je dlouhý obsah. Pro lidi je náročné číst publikaci obsahující sto stran. Je vhodné napsat tři kratší knížky. Obsah tvoříme pochopitelný a přehledný. Nejdůležitější je, aby obsah pro lidi s mentálním postižením zahrnoval snadno srozumitelné informace. Pro dobré čtení obsahu nevkládáme jako podklad například obrázek. Pro lepší čitelnost by na tmavém podkladu měla být bílá písmena.

Psaní

Při psaní používáme jednoduše čitelný a výrazný font písma s nejmenší možnou velikostí 14. V žádném případě nevkládáme patkové písmo, je pro svůj tvar špatně čitelné. Také se nesmí používat slabě viditelná písmena posazená blízko vedle sebe. Vyhýbáme se používání kurzívy, speciální úpravy písma. Nepíšeme slova velkými písmeny a používáme jenom jeden font písma. Slova nepodtrháváme, snižuje to čitelnost. Snažíme se vyvarovat barevných písmen, mohou být matoucí pro barvoslepé lidi. Často se text kopíruje černobíle, proto barvy nejsou viditelné. Některé barvy jsou po vytisknutí špatně čitelné.

Slova

Vynecháváme komplikované výrazy. Pokud se použijí, musíme je hned interpretovat. Efektivní výrazy pro uchování v paměti by měly být v seznamu na konci dokumentu. Lepší je nazývat se jménem než užívat zájmena. Nesmí se vkládat vysvětlivky pod čarou. Vždy by se mělo interpretovat v textu. Diakritická znaménka v obsahu by se měla objevovat minimálně, nevkládáme různé znaky, například §, @, neužíváme zkratky (tzn., např.).

Věty

Větu vždy píšeme na nový řádek, když je věta delší, uděláme mezeru podle toho, jak bychom ji přečetli nahlas. Výrazy nedělíme na dva řádky a neužíváme pomlčku. Věty se píší krátké.

Psaní textu

Nadpis musí být jednoznačný, lehce pochopitelný a musí nám sdělit, jaký je obsah textu. Měli bychom si dávat pozor, abychom lidem předávali výstižná sdělení dle jejich potřeb. Napsaná sdělení by měla být jednoznačná a vystihující dané téma. Předáváme lidem jen podstatné sdělení, které si lehce mohou vyhledat. Důležitá sdělení dáme na začátek textu, zdůrazníme je tučně či je orámujeme. Do textu nevkládáme mnoho odrážek či poznámek k textu. Grafy a tabulky vytvoříme jednoduše a řádně je interpretujeme.

Vzhled textu

Pro obsah předmětů využívejte odrážky. Špatně se čte seznam výrazů členěný čárkou a nepsaný do sloupců. Text musí být srovnán doleva. Srovnání textu do bloku není vhodné, protože se obtížně čte a mezi výrazy se tvoří značné mezery. Stránka by měla obsahovat méně textu a mezi odstavci musí být místo. Odstavec musí být zarovnaný jako celý text, to znamená, že nikdy neodrážíme první slovo v novém odstavci. Stránky se číslují „stránka 1 z 5“.

Obrázky

Pro snadnější čtení a srozumitelnost textu je vhodné přidávat obrázky, které interpretují význam daného textu. Obrázky znázorňují předměty, například fotografie, znaky, symboly či malby. Pro správné objasnění textu můžeme využít malby, fotografie či znaky. V celém obsahu dokumentu užíváme neměnný způsob obrázků a neměnný rukopis od stejného autora. Vždy vkládáme obrázky akceptovatelné pro lidi, kterým je text věnován. Obrázky vhodné pro děti nevkládáme, pokud píšeme text pro dospělé lidi. Pro interpretaci správného textu přiřazujeme jednoznačné a snadno pochopitelné obrázky. Fotografie musí být výstižné, konkrétní a bez zbytečných rušivých předmětů. Obrázek v celém obsahu textu neměníme kvůli interpretaci shodných předmětů. Je mnoho stylů, jak se mohou obrázky využít. Text můžeme vysvětlit obrázky, které vložíme vedle odstavce.

Logo

Za užití loga Easy to read se nemusí platit. Toto logo nám říká, že text je předělaný do snadného čtení a je určen pro lidi, kteří špatně čtou. Je umístěno na internetových stránkách, v brožurách a ve smlouvách. Text musí být napsaný v souladu s pravidly, musí být zkontrolovaný alespoň jedním člověkem s mentálním postižením. Pro využívání tohoto loga se musí dodržovat „European standards for making information easy to read and understand” (Inclusion Europe, 2016).

Obrázek 1: Logo Easy to read

Zdroj: Inclusion Europe, 2016

2.3 Další využití metody easy to read

„Pro jedince s mentálním postižením jsou nejdůležitější informace z každodenního života“ (Šiška, 2003, s. 10): například při využívání městské hromadné dopravy, návštěvě lékaře, úřadů a jak jít k volbám (Šiška, 2003). Pro lidi s mentálním postižením jsou k dispozici webové stránky, které se touto problematikou zabývají. Snaží se překládat do metody easy to read informace, které by lidé s postižením mohli využívat v každodenním životě. Na stránkách lze nalézt informace, když jdou k lékaři. Jsou zde základní fráze a otázky, na které by se mohl ptát lékař, aby nebyli zaskočeni, mohli popsat svůj problém a neměli strach z toho, že se s lékařem nedomluví. Jsou zde popsány i orgány a části těla. Ty jsou užitečné k tomu, že si je mohou lidé s mentálním postižením předem nastudovat a podrobně charakterizovat lékaři svoji nemoc. Lékař se může na tyto stránky obrátit, aby lépe popsal zdravotní problém, nebo při základním vyšetření zdravotního stavu jedince s mentálním postižením. Například člověk s postižením jde k lékaři a budou mu dělat odběry krve – zde se dozví, co ho čeká, dále veškerý postup a průběh při vyšetření odběru krve (SPMP ČR, 2019). I zde jsou dostupné organizace, které pomáhají s cestováním a pořádají pro klienty s mentálním postižením kurzy samostatného cestování, kde si zdokonalují své vědomosti a procvičují získané dovednosti v praxi, aby se mohli s jistotou pohybovat po městě. Naučí klienty cestu, kterou chtějí zvládat, protože samotní klienti nemají šanci se ji naučit (SPMP ČR, 2019). Tyto kurzy jsou placené, proto ne

každý člověk si je může dovolit, a tak se organizace snaží překládané texty, které pomáhají v životě, dávat zdarma na internet. Lidé, kteří nemají omezenou způsobilost k právním úkonům, mohou volit, ale volební lístky a systém je často nepřehledný i pro lidi bez postižení. Na webových stránkách se lidé s postižením dozví, jak volit, co mít s sebou a jak se vyhnout tomu, aby byl jejich volební lístek neplatný.

Shrnutí

V této kapitole se autorka snaží vysvětlit, co je to komunikace a k čemu ji potřebujeme. Komunikace usnadňuje život, a proto je i pro jedince s mentálním postižením důležitá. Každý potřebuje komunikovat, aby vyjádřil nejenom svou libost, ale i nelibost, ale jak už se autorka v první kapitole zmiňovala, máme jedince s různými stupni postižení, kteří nejsou schopni komunikovat, a právě pro ně je vytvořen soubor komunikačních pomůcek a metod, které spadají do alternativních a augmentativních metod komunikace. Každý má právo komunikovat. V další podkapitole se autorka více zabývá jednou metodou, a to metodou easy to read. Seznamuje nás s pravidly tvoření textu ve snadném čtení, jaké podmínky musí text splňovat, aby mohl být schválen jako text ve snadném čtení. Zamýšlí se i nad rozdílem mezi srozumitelným a zjednodušeným jazykem. V dnešním světě jsou spousty informací jenom v psaném jazyce, a proto je důležité přibližovat je i lidem s mentálním postižením. Jak už autorka jednou uvádí, lidé s mentálním postižením mají právo nejen komunikovat, ale i být informováni a samostatně se rozhodovat. Bohužel odborná i laická veřejnost, ale i samotní „uživatelé“ o těchto stránkách často nevědí a dochází k nedorozuměním, kterým by se dalo osvětou předejít. Velký problém i u lidí s mentálním postižením spočívá v tom, že často neumějí používat počítač nebo k technologiím nemají přístup. Autorka této bakalářské práce chce vytvořit jízdní řád jak elektronicky pro lidi, kteří si ho umějí najít, tak papírovou formou, aby byl co nejvíce dostupný a dostal se k lidem, kteří ho potřebují.

EMPIRICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÝ CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na využití metody easy to read a její aplikace v jízdním řádu. Cílem této výzkumné části je přeložit jízdní řád do snadného čtení s pomocí poradců s mentálním postižením a vytvořit brožuru a tím usnadnit každodenní cestování lidí s mentálním postižením. Výzkumný cíl se zaměřuje na problémy při čtení a orientaci v jízdních řádech u lidí s mentálním postižením. Pomocí konzultací a postupným tvořením brožury se snaží autorka vyhnout nejčastějším problémům při porozumění jízdním řádům. Pomocí fotografií jednotlivých zastávek se zjednoduší orientace u lidí s mentálním postižením při jejich cestování po městě. Následně bude ověřen přínos celé brožury, zda byla vhodně zvolena struktura a jak se lidem s brožurou pracovalo a popřípadě v čem nastal problém. Brožuru bude možné využívat celoročně, ale je nutná její aktualizace.

Výzkumné otázky:

1. Jak jsou lidé s mentálním postižením schopni se orientovat v jízdních řádech?
2. Do jakého stupně mentálního postižení budou lidé schopni rozumět přeloženému jízdnímu řádu metodou easy to read?
3. Zjistit, s čím lidé s mentálním postižením mají problém při čtení jízdních řádů.
4. Zjistit, zda jsou schopni se podle názvu zastávky zorientovat.
5. Ověřit srozumitelnost brožury.

4 POPIS METODOLOGIE VÝZKUMU

Pro praktickou část byl vybrán kvalitativní výzkum. „*Cílem kvalitativního výzkumu je totiž porozumět lidem a událostem v jejich životě. Kvalitativní výzkumníci se soustředují spíše na subjektivní svět osob, na ten, který existuje v jejich mysli*“ (Gavora, 2010, s. 186). K získání nezbytných údajů v tomto kvalitativním výzkumu byla použita metoda přímého pozorování a rozhovoru.

Metoda pozorování značí monitorování osob při jejich aktivitách, kdy tyto aktivity osob se zapisují, charakterizují a posuzují. Objektem této metody jsou lidé, jejich okolí a aktivity. Sledování je možno zaměřit na jednu osobu nebo na skupinu osob při jejich činnostech (Gavora, 1996). Dle Hendla (2012) jsou terénní zápisky nejdůležitějším způsobem záznamu během přímého pozorování. Obsahem těchto zápisů je to, co vědecký pracovník pozoroval, poznal a čemu naslouchal a jeho úvaha během sběru a reflektování výzkumu.

Pozorování probíhalo v přirozeném prostředí skupiny. Autorka nejprve docházela do poradního týmu a pozorovala tým při práci. To jí pomohlo k tomu, aby si členové týmu na ni zvykli a neměli strach a obavy před ní vyslovovat své myšlenky a názory. Tento tým je křehká skupina. Je to skupina heterogenních lidí, kteří mají své přednosti, ale i slabosti. K dalšímu pozorování došlo, když tým spolupracoval na vytváření jízdního řádu. Autorka přednesla, co by očekávala, a s týmem spolupracovala.

Druhou metodou tohoto kvalitativního výzkumu je rozhovor. „*Rozhovor je první z doposud uvedených explorativních technik, která se neopírá o písemné vyjádření respondenta, ale vychází z ústní komunikace*“ (Pelikán, 2011, s. 117). Obsahem rozhovoru jsou dotazy a reakce na ně (Gavora, 1996).

Rozhovor dělíme na polostrukturovaný, strukturovaný a nestrukturovaný. Během polostrukturovaného rozhovoru vznikají další dotazy. U strukturovaného rozhovoru jsou dotazy předem dány a u nestrukturovaného rozhovoru je možnost volných odpovědí na dané téma dle průběhu interview. Výsledkem rozhovoru jsou odpovědi dotazovaného, které může vědecký pracovník nahrávat na diktafon či na digitální záznamník, ale pouze se souhlasem dotazovaného. Při psaném zaznamenávání odpovědí může vědecký pracovník zapisovat odpovědi průběžně a po jejich doznění.

Při psaní záznamu z rozhovoru je důležité psát i datum, kdy se rozhovor uskutečňuje (Gavora, 2010). Dle Hendla (2012) je důležité vedení rozhovoru, které si žádá obratnost, citlivé jednání, soustředění, mezilidské pochopení, kázeň a posouzení délky rozhovoru.

Autorka si připravila otázky k polostrukturovanému rozhovoru, který obsahoval dvacet otázek, jež se snažila nadále s členy rozvádět a získat více informací. Rozhovory si autorka nahrávala na diktafon a zaznamenávala na papír. Všichni účastníci rozhovorů s nahráváním souhlasili.

5 ETIKA VÝZKUMU

S ohledem na zvolené výzkumné metody postupovala autorka dle zákona č. 110/2019 Sb., zákon o zpracování osobních údajů. *„Správce nebo zpracovatel při zpracování osobních údajů za účelem vědeckého nebo historického výzkumu nebo pro statistické úřady zajistí dodržování konkrétních opatření k ochraně zájmů subjektu údajů, které odpovídají stavu techniky, nákladům na provedení práce, povaze, rozsahu, kontextu a účelům zpracování i různě pravděpodobným a závažným rizikům pro práva a svobody fyzických osob“* (Zákon č. 110/2019 Sb.).

V případě autorky a její práce se jedná o změny jmen jednotlivých členů v týmu, dále o anonymizaci zařízení, kde jednotliví členové bydlí. Jednotliví členové týmu podepisovali informovaný souhlas s nahráváním a poskytnutím své anamnézy. Informovaný souhlas byl předem řádně vysvětlen. Dále autorka dostala povolení k vedení svého výzkumu v zařízení Rytmus o.p.s. Kutná Hora.

Etické otázky podle Hendla (2012)

Soukromí

Málo jedinců při výzkumu si žádá zveřejňovat své detaily z osobního života. Základním předpokladem výzkumu je zachování anonymity, ačkoli to není ideální východisko kvůli možnému zjištění působiště šetření z kontextu.

Informovaný souhlas

V jakémkoliv výzkumu s lidmi se jedná o běžný doklad. Během něj je častým jevem vznik dalších problémů. Podle směru výzkumu se upravuje poučený souhlas frekventanta. Během tohoto kvalitativního výzkumu nemají osoby postačující znalosti o dějích, které mohou nastat při těchto činnostech. V obsahu informovaného souhlasu by měla být připomínka, že není možno předpovídat všechny děje.

Emoční bezpečí

Znalý vědecký pracovník při kvalitativním rozhovoru poskytuje frekventantovi čas na uvolnění a seznámení výzkumníka se svými dojmy. Často se v těchto rozhovorech účastník vyznává ze svých problémů a pocitů vědeckému pracovníkovi.

Zatajení cílů a okolností výzkumu

Vědecký pracovník dle okolností vždy preferuje postup při výzkumu bez utajených faktů. S utajenými fakty musí vždy výzkumník účastníka výzkumu seznámit.

Reciprocita

Při kvalitativním výzkumu si všichni zúčastnění vytvoří k sobě osobní vztah na dlouhodobou dobu. Vědecký pracovník má kvůli získaným informacím potřebu vzájemně se dorozumívat. Někteří sociální vědečtí pracovníci pořádají různé činnosti na podporu zvýšení životní úrovně u těchto jedinců při výzkumu.

6 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO MÍSTA ŠETŘENÍ A SAMOTNÝCH RESPONDENTŮ

Výzkum probíhal v organizaci Rytmus o.p.s. v Kutné Hoře. Rytmus Kutná Hora spadá pod Rytmus Benešov a tato pobočka v Kutné Hoře vznikla v roce 2008. Hlavním cílem této organizace je pomoc jedincům se zdravotním postižením při hledání zaměstnání, samostatného bydlení a vzdělávání se. V této organizaci se klientům se zdravotním postižením věnuje zkušený kolektiv zaměstnanců. Rytmus se zaměřuje na práci s lidmi s mentálním postižením a duševním onemocněním (Rytmus Střední Čechy, 2020).

Jízdní řád konzultovala autorka tohoto výzkumu s poradci Rytmusu, kteří pracují v na pobočce v Kutné Hoře. Do této skupiny poradců patří tři muži a jedna žena. Poradní tým vede zaměstnankyně Rytmusu, která dochází jednou týdně na konzultaci v prostorách Rytmusu, kde je k dispozici počítač. Asistentka a hlavní konzultantka předá text, o něm s poradci diskutují, jestli mu všichni porozuměli, a postupně překládají jednotlivé věty. Protože do Rytmusu dochází i klienti, kteří nečtou, k textu se často přidávají i doprovodné obrázky, aby byl smysluplnější pro co největší spektrum klientů.

Pan Radek ve věku 48 let bydlí v domově pro osoby se zdravotním postižením. U Radka je diagnostikováno středně těžké mentální postižení, neumí číst a specializuje se na čtení pomocí obrázků. Ve svém volném čase jezdí pravidelně na koně, kde o ně pečuje, někdy si i rád zajezdí. Rád pomáhá s uklízením kolem domova, kde bydlí. Koupil si kolo a vybavení a velice rád jezdí kolem svého bydliště. Od domova má stanovené dny, kdy může vyjízdit. Ohledně jeho čtení – všichni poradci přeloží text a pan Radek dává připomínky. Když je text přeložený, společně se vyhledávají obrázky, které k němu nejlépe sedí. Na další schůzce je jim text znovu předložen a zakrývá se text i ostatním, aby nikdo, kdo umí číst, nemohl radit. Pan Radek se snaží podle obrázku říct, co je v daném odstavci napsáno. Často se stává, že po kontrole se obrázky ještě pozmění.

Pan Zbyněk, věk 59, let bydlí v domově pro osoby se zdravotním postižením s panem Radkem na pokoji. Pro Rytmus pracuje pět let. Má diagnostikováno lehké mentální postižení s poruchou řeči. Jeho velikou zálibou jsou koně. Třikrát týdně jezdí do stáje, kde nejraději o ně pečuje a prospívá mu kontakt s nimi. Panu Zbyňkovi je špatně rozumět. Do týmu přináší zajímavé postřehy, často se nebojí vyjádřit svůj názor a je to „tahoun“

týmu. Pan Zbyněk vymýšlí slova, která se do daného textu hodí, nebo ostatním vysvětluje význam jednotlivých slov. Nebojí se číst text nahlas.

Pan Milan, věk 28 let, bydlí u maminky na vesnici a je mu diagnostikován autismus s obsedantně kompulzivními pohyby. Pracuje a zvelebují si domeček. Velice rád ve svém volném čase pobývá na zahradě u svého domečku, kde si postavil menší pergolu a pěstuje různou zeleninu. Je spíše samotářský. Když to není potřeba, nemluví. Pan Milan je v týmu nový, dochází tam asi půl roku. Pan Milan je i nejmladší z poradního týmu. Měl velké problémy s docházením do práce. Ovlivňovalo ho často počasí. Po výtce začal do práce chodit a do týmu přinesl vědomosti. Je pro něj důležité si nacvičit aktivní život a je připraven se posunout ve svém pracovním i soukromém životě. Pan Milan nemá diagnostikované mentální postižení, ale jeho vyjadřovací schopnosti jsou ovlivněny autismem. Stává se mu, že ulpí na jednom slově nebo problému a je pro něj těžké to opustit. Ostatní poradci jsou vůči němu trpěliví, ale dávají mu i zpětnou vazbu.

Paní Elena dochází do Rytmusu jako poradce rok a šest měsíců. Je jí 54 let, bydlí v chráněném bydlení při domově pro osoby se zdravotním postižením a má diagnostikováno lehké mentální postižení. Pravidelně se účastní jednou týdně tanečního kurzu pro osoby se zdravotním postižením v blízkosti svého bydliště. Dalším jejím koníčkem je vyšívání obrázků. Její sestra si Eleny pravidelně vyzvedává a odváží domů na celý víkend. Paní Elena se moc nezapojuje, často se nechává vést pány. Na paní Dášu se musí obracet s daným jevem osobně. Sama od sebe nic neřekne a často je jako ve snech.

Asistentka a hlavní konzultantka Miriam je zaměstnankyní Rytmusu. Její hlavní činnost je koordinace poradního týmu, shánění textů na překlad, přepis a příprava textů pro poradce. Paní Miriam je 29 let, je vystudovaná speciální pedagožka a je zaměstnaná na jedné základní škole. Práci v poradním týmu vykonává rok a půl. Za její dobu působení se vyměnil poradce a tým se rozšířil o jednoho poradce. S poradci se schází jednou týdně na jednu hodinu.

V Kutné Hoře dlouhodobě jezdila jenom jedna linka autobusu z jednoho konce, což byla nemocnice, na druhý konec, a to na hlavní vlakové nádraží. Kutná Hora má hlavní vlakové nádraží daleko centra, a proto byl zřízený tento autobus. Autobus odjížděl kousek od pobytové sociální služby. V současné době se autobusová linka rozšiřuje, aby autobusy jezdily i do centra. Lidé z domova pro osoby se zdravotním postižením

využívají autobusovou linku, když jezdí k lékaři do nemocnice, a to hlavně ti, co mají pohybové problémy. Tuto linku využívají i lidé, když se potřebují dopravit na hlavní nádraží.

7 PŘEKLAD JÍZDNÍHO ŘÁDU V KUTNÉ HOŘE PRO OSOBY S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

Autorka se sešla s poradci v jejich kanceláři a předložila jim svůj návrh, co by chtěla zrealizovat. Tento nápad vzešel z řad poradců lidí s mentálním postižením, když si dělala autorka průzkum, co by bylo potřeba přeložit v každodenním životě, aby se jim lépe a snáze žilo. Jeden z návrhů bylo zjednodušit jízdní řad Městské hromadné dopravy v Kutné Hoře. Další návrhy byl na zjednodušení vývěsky Městského úřadu v Kutné Hoře a jako poslední bylo zjednodušení plakátů na akce v Kutné Hoře a okolí. Autorka si vybrala jízdní řády, protože si říkala, že by to bylo přínosem i pro starší lidi i seniory, kteří žijí v domově pro seniory. Při své dobrovolné činnosti v domově pro osoby se zdravotním postižením si autorka ověřila, že překlad jízdního řádu je potřeba, neboť klienti si nebyli schopni vyhledat v jízdním řádu autobusový spoj do nemocnice na běžnou kontrolu. Vyhledávání jim zabíralo spoustu času a na závěr musela autorka sama klientům spoj vyhledat. Překladem jízdního řádu metodou easy to read by se podařilo umožnit lidem s postižením větší samostatnost.

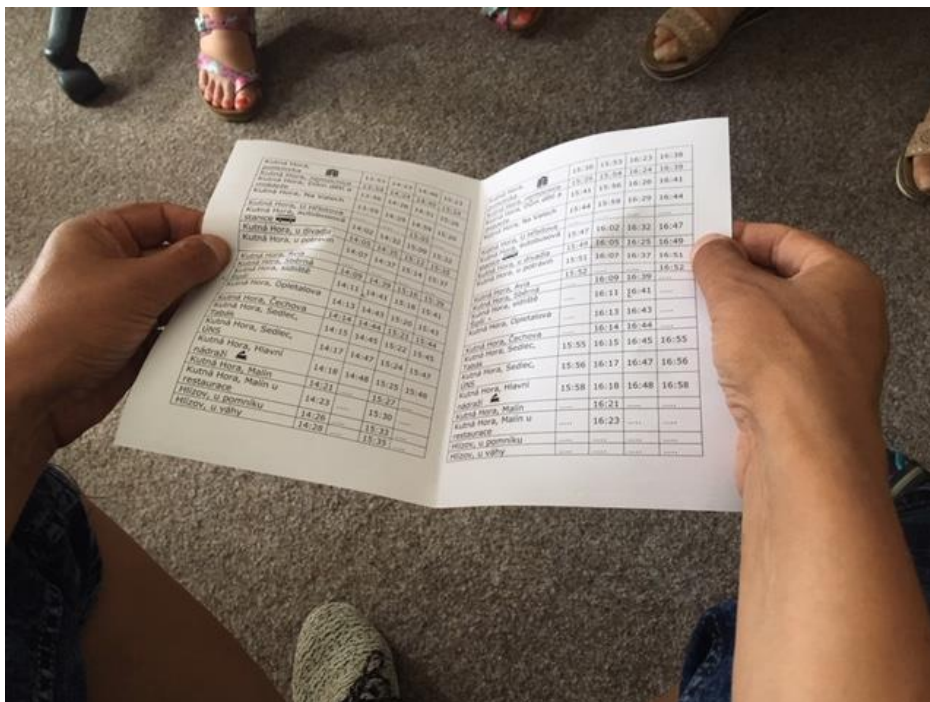
Při první konzultaci se autorka seznámila se všemi poradci a s jejich prací při překládání textu. Viděla, jak jednotliví poradci pracují. Poradní tým tvořili Milan, Zbyněk, Radek a Elena. Konzultace probíhala v normálním režimu, autorka jenom pozorovala a nijak se nezapojovala do průběhu práce. Při druhé konzultaci s poradci v Rytmusu předložila poradcům jízdní řád. Nejprve chtěla, aby se poradci vyjádřili k tomu, co jim na jízdním řádu vadí, co by změnili, co jim chybí a v čem vidí chyby a těžkosti. Poradci poukazují na to, že jízdní řád je jenom na listu papíru, často je nečitelný a časy odjezdů jsou psány titěrným písmem. Rádi by brožuru s číslem autobusu a hezky označeným směrem, kam jedou. Poradci měli za úkol se v pobytové sociální službě poptat, na co by jízdní řád využívali. Často klienti říkali, že na cesty k doktorovi do nemocnice nebo na nádraží, když jedou navštívit rodinu. Na otázku, co by mělo být jinak, pan Zbyněk říká: „*Určitě bych zvětšil písmo jak u jmen zastávek, tak i časů.*“

Paní Elena zase zmínila, že nerozumí zkratkám, jako je nem., nádr., že by pro ni bylo jednodušší, kdyby to bylo napsané celým názvem. Panu Milanovi vadí, jak jsou čísla označující časy moc blízko u sebe a těžko se mu v tom orientuje. Pan Radek říkal, že je pro něj problém, že neví, kam si někdy stoupnout na zastávku, že by se mu líbilo, kdyby měl zastávky popsané a vyfotografované, aby věděl, že je na správné zastávce správným směrem.

Na další schůzce autorka poradcům předložila návrh s jejich zapracovanými připomínkami. Měla připravené dvě verze. Jednu na výšku a jednu na šířku. Panu Milanovi se líbila verze na výšku. Říkal, že je to přehlednější, ale pan Zbyněk mu oponoval, že sice zastávky jsou napsány větším písmem, ale nevejdou se tam časy. Poradci se shodli na verzi na šířku. Autorka se s poradci radila, jak označit, že autobus jede třeba jenom v pracovní dny nebo že některé dny vůbec nejede. Tento problém vyřešili tak, že bude první část na všední dny a druhá část na víkendy, toto napadlo paní Eleny, která vymyslela, že by to bylo přehlednější a lépe by se v tom zorientovali všichni lidé. Jako na další velký problém poradci poukazují na to, že nerozumí speciálním značkám. Tyto značky se v přeloženém řádu vyruší a místo toho budou barevně označené, a to například autobusy, co mají speciální režim jako školní autobus, vyznačí se barevně a na začátku bude vysvětlivka, co která barva znamená. A toto označení bude na začátku brožury. Autorka se s poradci ještě domluvila, že nafotografuje jednotlivé autobusové zastávky pro jejich snadnější orientaci (Viz Příloha).

Autorka předložila hotový návrh na obrázku č. 2 a poradci mohli dávat další připomínky. Tento návrh obsahoval rozdělení všedních dnů, víkendů a názvy zastávek s jejich fotografiemi. Poradci vybírali ty nejlepší fotografie, aby bylo vidět místo zastávky a okolí. Poradcům se nezdálo, že by měli všechny brožury pohromadě, proto se domluvili na dvou verzích.

Obrázek 2: Práce s jízdním řádem

Zdroj: Vlastní fotografie (foto Stanislava Horská, 2019)

Na této konzultaci se upravovaly detaily vytvořeného jízdního řádu dle poradců. Rozhodli se, že by byly vhodné k využívání dvě brožury. Jedna ze směru nemocnice – nádraží (Malín) + víkendy a druhá brožura (Malín) nádraží – nemocnice + víkendy. Poradcům se velmi líbila vizuální stránka řádu a následně probíhalo testování brožur. Každý z poradců dostal ke konzultaci do ruky brožuru a vylosovali si, odkud kam, který den a přibližně v kolik hodin chtějí odjízďet z určité zastávky. Jejich úkol byl najít nejbližší možný odjezd autobusu v danou hodinu. Pan Zbyněk si s úkolem velmi rychle a s úsměvem poradil. Autorce nabídl dva různé spoje a správně si v brožurě vyhledal i správný směr. Kromě toho neustále vykřikoval odpovědi i ostatních poradců. Pan Milan s daným úkolem také neměl žádný problém. Pochvaloval si, že jsou časy dostatečně viditelné, přehledné a dokáže se bez problému v brožurě orientovat. Prohlížel si neustále i fotografie zastávek. Jmenoval každou zastávku, kterou zná a z které jezdí domů po práci z Rytmusu. Pan Milan by byl spokojený, kdyby tento přeložený jízdní řád si mohl vyhledat na internetu na svém počítači. Paní Elena se v brožurách orientovala hůře. Nerozuměla, ze které brožury se vyhledává aktuální odjezd a zastávka. Autorka jí pomohla zadaný úkol vyřešit. Předložila Eleně správnou brožuru. Následně paní Elena vyhledala správný čas odjezdu, i když neustále opakovala, že městskou hromadnou

dopravou nejezdí. Pan Radek si pomocí piktogramů, které znázorňovaly nemocnici, autobusové nádraží a vlakového nádraží, našel správný směr odjezdu autobusu. S názvem zastávky mu pomohla její fotografie a dopomoc autorky v určení správného jména a čas odjezdu přečetl sám bez pomoci. Říkal, že je to pro něj teď mnohem jednodušší se orientovat v tomto upraveném řádu, ale úplně sám bez cizí pomoci názvy zastávek bez piktogramů nevyhledá. Časy odjezdů a příjezdů přečte bez problému. Obrázky u záchytných stanic mu pomáhají určit správný směr.

Samotná realizace brožur probíhala na počítači v programu Word. Bylo nutné si nejdříve jízdní řády vyhledat a vytvořit tabulky, kam by se mohly časy odjezdů zapisovat. Největším problémem bylo nastavení velikosti písma, aby názvy stanic byly stále čitelné, ale vešly se jen na jednu stranu listu. Jako písmo textu autorka zvolila Verdanu ve velikosti 13, je dobře čitelné, bezpatkové a poradci tento návrh schválili. U důležitých stanic, jako jsou poliklinika, autobusová stanice a vlaková stanice, se autorka snažila o větší čitelnost, a tak název doplnila o piktogramy.

Další fází byl přepis časů z jízdních řádů do tabulek. Po celkovém přepsání musela autorka ještě pořídit fotografie zastávek. Všechny vlastní fotografie použila v první části brožury, kde je každá opatřena názvem zastávky. Důležitou složkou bylo barevné rozlišení určitých značek v jízdním řádu. Díky poradcům jsou sloupce barevné a tím lépe čitelné. Barevné rozlišení je popsáno ve vysvětlivkách ve zkratkách. Autorka v této části vysvětluje a vypisuje data, kdy daný autobus nejede. Vynechávala informaci, že nejede od – do, ale vypsala všechna data pro lepší orientaci a představu lidí s mentálním postižením. Následně doplnila úvodní stranu pro rozšíření všedních a víkendových dnů. Vznikly dvě brožury, které jsou zdokumentované v příloze této práce.

8 DÍLČÍ INTERPRETACE ROZHOVORŮ

Proč pracujete jako poradce?

E: Abych se něco naučila.

Z: Zajímá mě to, jsem spokojený a baví mě to. Chci chodit.

R: Neumím číst, ale baví mě to, tuto práci mi nadělil Rytmus.

M: Tuto práci jsem přijal s nadšením a baví mě to, procvičuji si hlavu. Po každé lekci jsem chytřejší od ostatních klientů. Chtěl bych se osamostatnit a posunout dopředu.

Pro koho překládáte texty?

E: Pro Benešov.

Z: Kdo používá texty. Pro klienty chráněného bydlení.

R: Pro Rytmus Benešov a pro lidi z chráněného bydlení.

M: Hlavně pro klienty Rytmusu, aby od nás měli užitečné informace, aby dokázali ostatní klienty po těch inovacích aktivně rozvíjet. Vymýšlíme nové věci. Je to takové učení.

Jak vám vyhovuje spolupráce s paní Miriam?

E: Jsem spokojená.

Z: S paní Miriam mi vyhovuje spolupráce, chci sem chodit.

R: Jsem moc rád, jsem tu v klidu.

M: Paní Miriam je takový balzám na nervy. Spolupráce je moc fajn. Chodím se sem uklidňovat.

Když se podíváte na jízdní řád, rozumíte obsahu?

E: Autobusem nejezdím, chodím pěšky, ale přečtu si zastávky a některé znám, protože kolem nich jdu. Je to moc napsané malinkým písmem.

Z: Nevyhovuje mi. Je to malým písmem a nevyznám se ve zkratkách, značkách a odjezdech, nepoznám, která to je zastávka. Když jedu domů za příbuznými a jedu autobusem a pak vlakem, mám všechny zastávky vyfotografované.

R: Protože neumím číst, přečtu nemocnici a nádraží jen podle obrázku. Používám jen zastávku u našeho domova, kde bydlím, a mám to už naučené. Když se změní řád, pomáhají mi se změnami naši pečovatelé. Autobusem a vlakem jezdím daleko, když jedu na hřbitov, a tu cestu mám naučenou. Co potřebuji zastávky, mám je vyfocené v telefonu a označení autobusu.

M: Jízdní řád si vyhledám i na internetu na počítači, ale špatně chápu směry linek a vadí mi malé písmo. Jezdím jen autobusem ze zastávek, které přesně znám.

Jak byste si představovali jízdní řád, abyste přesně věděli, když se podíváte, v kolik vám jede autobus a z které zastávky?

E: Měli by tam být fotky zastávek, abych věděla, kam mám jít. Popsané celými slovy, žádné zkratky a větší písmo. Přehlednější časy, kdy odjíždí autobus.

Z: Rád bych tam měl všechny fotografie zastávek v Kutné Hoře. Je tam moc řádků. Na jednom řádku je moc čísel. Číslice jsou moc malé.

R: Mohou tam zůstat obrázky nádraží, nemocnice, divadla. Podle obrázku rozumím, která je to zastávka a kam autobus jede. Piktogramy jsou pro mě přehledné. Hodiny umím, akorát je jich moc na řádku a neumím je pořádně vyhledat, trvá mi to delší dobu anebo se musím někoho zeptat. Nerozumím značkám, co znamenají. Nemusí tam být.

M: Bylo by dobré pro všechny fotografie všech zastávek plus i některé piktogramy. Zvětšená čísla odjezdů, a aby byla přehlednější, jednodušší tabulka jízdního řádu. Na přední straně řádu by měly být i vyfotografované autobusy s jejich čísly. Všechny zastávky by měly být popsány celým jménem.

Víte, co znamenají vysvětlivky v jízdním řádu?

E: Ne, nevím, co znamenají tyto znaky.

Z: Kladívko je, že autobus nejede v sobotu a neděli. Ty ostatní nechápu.

R: Vysvětlivky neumím a nepotřebuji je k mému cestování.

M: Kladívko znamená, že jede v pracovních dnech. Ostatní nejsou potřeba pro klienty. V přeloženém řádu by nemusely být napsány.

Kolik brožur by bylo vhodné k vašemu cestování?

E: 4

Z: 3

R: 2

M: 2

Myslíte, že takto upravený jízdní řád dle vašich informací bude pomáhat ostatním lidem při cestování?

E: Pro všechny klienty, co bydlí v chráněném bydlení stejně jako já, si myslím, že ano. Z: Líbilo by se mi, kdybych si ho mohl nosit s sebou v tašce a určitě u nás v domově bych ho každému kamarádovi na pokoji dal. Jezdíme často po městě.

R: Bude se hodit pro všechny klienty Rytmusu a u nás v domově na bytech. Pomůže všem, koho znám a jezdí se mnou na výlety.

M: Byl by přínosný pro všechny klienty, kteří cestují.

Je vhodné barevné rozlišení v jízdním řádu pro orientaci, které dny autobusová linka jezdí?

E: Ano, abych věděla, kdy mohu autobusem cestovat.

Z: Barvy mi pomáhají v orientaci autobusu

R: Označení se mi líbí, vím, kdy mám jet.

M: Aspoň vím, že o školních prázdninách nemohu cestovat touto linkou.

Je vám známá informace, že autobus nezastavuje na každé zastávce v jízdním řádě a zda by bylo pro vás vhodné vyznačit v jízdním řádě tuto skutečnost např. tečkami?

E: To by se mi líbilo, tečky bych lehce pochopila.

Z: Ano, toto značení by mi vyhovovalo.

R: Tato pomůcka je pro všechny klienty přínosná pro rychlou orientaci.

M: Nevím, rád bych to nejprve viděl.

Jak se Vám cestovalo před vytvořením tohoto jízdního řádu ve srozumitelném jazyce za pomoci metody easy to read?

E: Nerada jsem cestovala, nebylo to pro mne snadné a autobusu jsem se vyhýbala. K doktorovi na prohlídky mě vozila sestra. Bylo to pro mě těžké. Jízdní řád bez pomůcek je pro mě nesrozumitelný.

Z: Já jezdím domů a na návštěvu za přítelkyní do jiného domova pro osoby se zdravotním postižením jednou měsíčně. Všechny zastávky mám vyfotografované, jinak bych si neporadil. Někdy se mi stává, že se musím zeptat ostatním, kteří stojí na autobusové zastávce a čekají se mnou na autobus.

R: Já neumím číst, orientuji se pouze podle čísel a obrázků. Před vytvořením nového jízdního řádu jsem nerad cestoval, jen na hřbitov, kde mám rodiče. Tuto cestu jsem dlouho trénoval. Tuto brožuru, která pomáhá bych rád věnoval svým kamarádům v domově se zdravotním postižením. Myslím, že to bude hezký dárek.

M: Já hodně cestuji a využívám i jízdní řád na internetu. Umím si vyhledat autobusové linky a jezdím autobusem na Kaňk, kde bydlím. Ale pro urychlení orientaci je metoda snadného čtení přínosná pro všechny klienty i pro ostatní lidi.

Na závěr rozhovoru bych se ráda zeptala, zda to bylo pro vás nejen naučné, ale zároveň zábavné a spolupráce se mnou se vám líbila?

E: Ano, mě se spolupráce líbila a bylo to zábavné. Jste moc milá, vždy na tyto schůzky jsem se těšila. Ráda sem docházím. Bylo by hezké se scházet i do budoucna.

Z: Já si rád povídám, jsem rád, když se mohu zapojit a strávit tak příjemně odpoledne s lidmi, které mám rád. Čas tak utíká hned příjemněji. A ještě se něco naučím a dozvím se nové informace. Vždy si tu můžu popovídat se všemi.

R: Já jsem rád, že se mohu svěřit se svými problémy a vždy mě vyslechnete a poradíte, jak se mám v některých situacích zachovat. Cítím se potom mnohem lépe. Jsem často ze všeho nervózní a nejsem rád sám, mám rád společnost.

M: Začal jsem docházet na setkání později, ale jsem rád, že jsem se začal účastnit, protože mě to baví. Nejprve jsem k tomu nebyl moc nakloněn, ale když jsem se seznámil

s Vámi a se skupinou, měl jsem velkou radost. Jsem tady rád a vždycky se těším na další setkání.

9 VYHODNOCENÍ DÍLČÍCH VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Vyhodnocení této praktické části ukazuje zjednodušení orientace v jízdnicích řádech nejen u lidí s mentálním postižením, ale pomáhá i seniorům a žákům základní školy. Klienti měli možnost vyzkoušet vytvořený systém a tím se snažili naučit, jak cestovat Městskou hromadnou dopravou v Kutné Hoře a blízkém okolí.

Jedinci nyní nemají problém v orientaci jízdnicího řádu, piktogramy, fotografie autobusových zastávek napomohly k osvojení dovedností a znalostí v problematice každodenního cestování.

Přeložený jízdnicí řád v metodě easy to read napomáhá dlouhodobě lidem s lehkým mentálním postižením a se středně těžkým mentálním postižením, a to dle jejich možností a individuálního přístupu k těmto osobám. Pro všechny zdravotně postižené osoby je to krok vpřed a pomáhá jim to k začleňování do běžného života.

Na menší problémy při čtení jízdnicích řádů je poukazováno v bakalářské práci, v rozhovorech, dále také v praktické části. K odstranění je důležitá trpělivost, empatie a pro některé jedince delší čas na osvojení. Je to velice individuální záležitost dle zdravotního a mentálního stavu klientů. se v zastávkách, v jízdnicích řádech a jejich názvech. Ve vytvořené brožurě s fotografiemi zastávek, popisem názvů a zkratk, ve vysvětlení piktogramů jsou klienti schopni určit polohu, kde se nacházejí, vyznat se ve směru jízdy, rozpoznat časy odjezdů a příjezdů městské hromadné dopravy. Tímto byla vytvořená brožura u klientů ověřena a je praktickým každodenním pomocníkem.

10 VYHODNOCENÍ A VYUŽITÍ V PRAXI

Důležité bylo zjistit, jak se lidé s mentálním postižením dokážou orientovat v jízdnicích řádech. Z pozorování lidí s postižením při práci se stávajícím jízdnicím řádem autorka zjistila, že je pro ně složité se orientovat kvůli malým mezerám, malým písmenům, časům a neznalosti jednotlivých zastávek. Nerozumí jednotlivým zkratkám a klame je, že jsou na jednom papíru oba směry. Nedokážou si pod zkratkou zastávky představit, kde se nachází. Sami zmiňují, že často nevěděli, na jakou stranu vozovky si mají stoupnout, aby jeli správným směrem. Autorka se snažila jednotlivé problémy zapracovat do své brožury.

Autorka své vytvořené brožury donesla ke konzultaci na svou dobrovolnickou práci do pobytové sociální služby – do rehabilitačních dílen. Klienti měli možnost se vyjádřit. Ptala se 6 klientů. Klienti si pochvalovali, že se zvětšily časy odjezdů a že jsou tam celé názvy stanic, takže si dokážou lépe představit, co je to za zastávku. Líbily se jim i fotografie zastávek, říkali, že teď aspoň budou vědět, že stojí na správné straně a doopravdy dojedou tam, kam chtějí, a nejsou potom zbytečně nemile překvapeni. Někteří měli problém s barevným rozlišením, ale nedávali tomu přílišné záporné body. Jediným záporem bylo, že je brožurka moc tlustá a zabere dost místa.

Protože se autorka snažila tímto přiblížit MHD v Kutné Hoře i seniorům, ptala se na názor i seniorů v pobytové sociální službě. Seniori byli mile překvapeni, že si nemusí brát zvětšovací skla a dokážou přečíst, kdy jim jede jaký autobus. Autorka se setkala s velice kladnými ohlasy a seniori jí s nadšením poděkovali, že na ně někdo myslí a snaží se jim ulehčit život. Jako velké plus vnímali fotografie zastávek, že si někdy nebyli jisti, kde se zastávka nachází. Negativem pro ně bylo barevné rozlišení, které jim přišlo zbytečné, když jsou zvyklí na zažité zkratky.

Protože autorka pracuje jako vychovatelka ve školní družině, zkusila aplikovat brožuru i na žáky základní školy. Byli to žáci prvního a druhého ročníku. Dostali papírky s časem odjezdu a směrem a měli najít zastávku, odkud autobus vyjížděl. Jako první je zaujaly fotografie zastávek a ukazovaly zastávky, které jsou blízko jejich bydliště a kolem kterých chodí každý den do školy. Žáci, kteří jezdí autobusem, ukazovali, na kterých zastávkách nastupují do autobusu, a přesně věděli i označení autobusu. Fotografie zastávek se až na nějaké výjimky žákům podařilo identifikovat. Bylo překvapivé, že se

v upraveném jízdním řádu orientovali i žáci, již ještě neumějí číst, a i žáci, kteří nejezdí městskou hromadnou dopravou.

Autorka byla ráda za spolupráci s poradci, kteří svoji práci vykonávali zodpovědně a snažili se jí pomáhat, aby byl jízdní řád co nejsrozumitelnější i pro ostatní osoby s mentálním postižením. Oni sami říkali, že tuto práci dělají, protože chtějí pomáhat ostatním lidem s postižením, aby se jim lépe četlo a mohli sami bez pomoci druhých cestovat. Jako zápornou zkušenost hodnotí autorka spolupráci s vedením Rytmusu, jež si nechalo práci poradců od autorky zaplatit, i když mají v nabídce kurz cestování, kde by tato brožura mohla být pro jejich klienty přínosem a mohla by být použita v praxi.

11 SHRNU TÍ

Bakalářská práce se dělí na dvě části. První je věnována teoretickému základu a druhá část je výzkumná. Autorka se zabývala tématem překladu jízdního řádu městské autobusové dopravy v Kutné Hoře s využitím a aplikací metody easy to read pro mentálně postižené osoby.

V první části teoretické práce se autorka zabývá vymezením mentálního postižení. Snaží se vystihnout, co je mentální postižení a které jedince postihuje. Vymezuje hloubku mentálního postižení a popisuje osoby s mentálním postižením. V odborné literatuře narazila na problém spočívající v nejednotné terminologii. Podle odborné literatury se dá říct, že mentální postižení je vnímáno jako obecný pojem. Neméně zajímavá pasáž zachycuje vývoj pojmenování problému mentální retardace. Odborné společenství se snaží najít pojmy, které budou obor humanizovat a budou považovat lidi s postižením v první řadě za lidi, teprve potom se bude zájem zaměřovat na postižení.

V teoretické části práce se autorka snaží také vysvětlit, co znamená komunikace a k čemu ji potřebujeme. Právo vyjádřit názor je obsaženo v Listině základních práv a svobod, ale lidé s některými postiženími jsou o toto právo ošizeni. Proto je snahou vrátit jim toto právo a pomáhají jim k tomu pomůcky při komunikaci jako zjednodušování textu, různé obrázkové systémy. Autorka více rozvádí jednu z metod, a to metodu easy to read. Seznamuje nás s pravidly tvoření textu ve snadném čtení, jaké podmínky musí text splňovat, aby mohl být schválen jako text ve snadném čtení. Pozastavuje se nad tím, že v dnešním zrychleném světě existuje množství informací jenom v psaném jazyce, a proto je důležité přibližovat je i lidem s mentálním postižením. Jak už se autorka zmínila, lidé s mentálním postižením mají právo nejen vyjadřovat svůj názor, ale být i informováni a samostatně se rozhodovat. Snahou práce je i poukázat na internetové stránky, které pomáhají s komunikací a předáváním informací, aby nedocházelo ke zbytečným nedorozuměním a usnadnila se komunikace. Bohužel s nedostatečnou komunikací přichází strach z lidí s postižením, jemuž se autorka snaží předcházet a eliminovat strach intaktní společnosti z lidí s komunikačními bariérami. Autorka této bakalářské práce chce vytvořit jízdní řád jak elektronicky pro lidi, kteří si ho umějí najít, tak papírovou formou, aby byl co nejvíce dostupný a dostal se k lidem, kteří ho potřebují.

V praktické části práce autorka vysvětluje své pohnutky k vytvoření a zjednodušení jízdního řádu a zpracovává odpovědi na své výzkumné otázky. Podařilo se jí naplnit cíl

práce. Na výrobě brožury byla důležitá spolupráce lidí s mentálním postižením, neboť má sloužit právě jim. A kdo by ji dokázal lépe navrhnout než lidé s mentálním postižením. Práce na brožuře trvala skoro půl roku, bohužel se za tu dobu změnil jízdní řád, takže do této bakalářské práce už je předkládána neaktuální verze. Změnily se časy odjezdů, ale protože autorka chce, aby se brožura využívala v praxi, pracuje už na její aktualizaci.

Vytvořenou verzi brožury ve wordu poskytne autorka v domově pro osoby se zdravotním postižením, aby se dala její aktualizace provádět, a do Infocentra v Kutné Hoře. Dále jedná s firmou Arriva, že by mohla být brožura ke stažení na jejich webových stránkách, a to na oficiálních městských webových stránkách. Shání sponzory na vytištění brožur. Dále je autorka v jednání s hlavním koordinátorem pro dopravu v Kutné Hoře, že by se mohla brožura dát do místního tisku.

ZÁVĚR

Autorka této bakalářské práce se zaměřila na seznámení s problematikou osob s mentálním postižením. Seznamuje nás s metodou easy to read a jejím využitím v praxi při vytvoření zjednodušeného jízdního řádu městské hromadné dopravy pro lidi s mentálním postižením. Na základě výzkumného cíle byla následně vytvořena brožura, která byla přeložena poradci s mentálním postižením metodou easy to read. Lidé s mentálním postižením mají velké problémy s informacemi z blízkého okolí a často nepochopí věci, které jsou pro ostatní jedince jednoduché. Autorka po svých dosavadních zkušenostech z domova pro osoby se zdravotním postižením chtěla pomoci lidem s postižením být více samostatní, neboť často by rádi sami cestovali k lékaři, jeli na návštěvu svých blízkých a za svými koníčky.

V teoretické části autorka analyzovala odbornou literaturu a popisovala metodu easy to read. Touto teoretickou částí autorka získala a upevnila si své stávající znalosti a nabyla mnoho důležitých informací. Dále popsala tuto metodu easy to read i ostatním lidem, její použitelnost v praxi a pro lidi s mentálním postižením.

V praktické části vznikl zjednodušený jízdní řád městské hromadné dopravy, který je velkým přínosem pro lidi s mentálním postižením pro jejich zapojení do běžného každodenního života. Při konzultacích s poradci byla kladně ověřena struktura brožury a její srozumitelnost s využitím v praxi.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ANDREJSKOVÁ, Jana, 2009. *Efektivní metody a formy výuky pedagogů na středních školách*. Hradec Králové: Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové. ISBN 978-80-254-5607-1.

ARNOLDOVÁ, Anna, 2015. *Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada. ISBN 978-80-2475-147-4.

BENDOVÁ, Petra a Pavel ZIKL, 2011. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3854-3.

ČERNÁ, Marie, 2009. *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1565-3.

FISCHER, Slavomil a kol., 2014. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se specifickými potřebami v oblasti somatické, psychické a sociální: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-792-7.

GAVORA, Peter, 1996. *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Přeložil Vladimír JŮVA. Brno: Paido. ISBN 80-85931-15-x.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

HENDL, Jan, 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0219-6.

INCLUSION EUROPE, 2011a. *Informace pro všechny: evropská pravidla pro tvorbu snadno srozumitelných informací*. 2011-2013. Praha: Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice. ISBN 2-87460-119-5.

INCLUSION EUROPE, 2011b. *Zásady úspěšné komunikace s lidmi s mentálním postižením: doporučené přístupy k lidem s mentálním postižením v rámci jejich celoživotního vzdělávání i mimo něj*. Praha: Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice. ISBN 2-87460-137-3.

KUBOVÁ, Libuše, 2011. *Řeč obrázků: komunikační systém tvořený obrazovými symboly: piktogramy + metodická příručka: volná řada pomůcek pro alternativní komunikaci*. Praha: Parta. ISBN 978-80-7320-175-3.

MICHALÍK, Jan, 2011. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-859.

PELIKÁN, Jiří, 2011. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2., nezměn. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1916-3.

SLOWÍK, Josef, 2016. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-9426-1.

SOLOVSKÁ, Vendula, 2013. *Rozvoj dovedností dospělých lidí s mentálním postižením*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0369-8.

ŠAROUNOVÁ, Jana a kol., 2014. *Metody alternativní a augmentativní komunikace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0716-0.

ŠÍŠKA, Jan, 2003. *Zjednoduš to!: Rady, jak vytvářet jednoduchá sdělení pro lidi s mentálním postižením*. Praha: Modrý klíč. ISBN 80-902494-9-3.

ŠÍŠKA, Jan, 2005. *Mimořádná dospělost: edukace člověka s mentálním postižením v období dospělosti*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0992-4.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva, 2011. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-889-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2014. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0696-5.

VALENTA, Milan a kol., 2014. *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál. ISBN 978-80-2620-602-6.

VALENTA, Milan a Oldřich MÜLLER, 2013. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Parta. ISBN 978-80-7320-187-6.

VALENTA, Milan, Jan MICHALÍK a Martin LEČBYCH, 2018. *Mentální postižení*. 2., přeprac a aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-2710-378-2.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

AINSWORTH, Patricia a Pamela C. BAKER, 2004. *Understanding mental retardation*. Jackson: University Press of Mississippi. ISBN 1-57806-647-6.

Seznam použitých internetových zdrojů

American Association on Intellectual and Developmental Disabilities, 2019. Definition of Intellectual Disability. *Aamr.org* [online]. © 2019 [cit. 2019-08-01]. Dostupné z: <https://www.aaid.org/intellectual-disability/definition>

Hrad Litice, 2018. Piktogramy: Litice. *Hrad-litice.cz* [online]. © 2018 [cit. 2019-08-01]. Dostupné z: <https://www.hrad-litice.cz/pamatky/litice/piktogramy/vlakem.png?fbclid=IwAR0-vmvb9KfyH4y-fFNkQr8nMQoxDIIUt8Em3OezyQeva988ZHbv8gs3sU8>

Inclusion Europe, 2016. How to use the European easy – to- read logo? In: *Easy-to-read.eu* [online]. © 2016 [cit. 2019-08-19]. Dostupné z: <https://easy-to-read.eu/european-logo/>

Inclusion Europe, 2019. Easy to read. *Inclusion-europe.eu* [online]. © 2019 [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/>

LYSENKO, A., 2018. Poliklinika. In: *Canstockphoto.cz* [online]. 16. 2. 2018 [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: <https://www.canstockphoto.cz/budova-byt-pojem-illustration-55441155.html>

Pixabay, 2012. Bus. *Pixabay.com* [online]. 28. 4. 2012 [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: https://cdn.pixabay.com/photo/2012/04/28/18/52/bus-43990_960_720.png?fbclid=IwAR1rc6mFaskHqgFjlpQzC6Tx1xIt1scIiqew23VQmRDHleLzWgt-Jovmoli

Publicdomainvectors, 2020. Vector illustration of bus pictogram. *Publicdomainvectors.org* [online]. © 2020 [cit. 2019-09-03]. Dostupné z: http://publicdomainvectors.org:8080/tn_img/bus-symbol-tobefree.png?fbclid=IwAR2wCM-Op1xiOoASoFksqQ0SAHpEFqTxvPAdOdKRtV0IWtBBYqcGsy21Hvo

Rytmus Střední Čechy, 2020. Základní informace o organizaci. *Rytmusstrednicechy.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: http://www.rytmusstrednicechy.cz/?page_id=150

SPC PRO DĚTI A MLÁDEŽ S VADAMI ŘEČI, 2009. Co je AAK. *Alternativnikomunikace.cz* [online]. © 2009–2011 [cit. 2019-08-08]. Dostupné z: <https://www.alternativnikomunikace.cz/stranka-co-je-aak-9>

SPMP ČR, 2013. Srozumitelné informace. *Spmcr.cz* [online]. © 2011–2013 [cit. 2019-08-16]. Dostupné z: <http://www.spmpr.cz/co-delame/srozumitelne-informace/>

SPMP ČR, 2019. Návštěva lékaře: Co mně budou dělat? *Ozdravi.cz* [online]. © 2019 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <http://www.ozdravi.org/navsteva-lekare/co-mne-budou-delat>

SPMP ČR, 2020. Publikace. *Spmpr.cz* [online]. © 2020 [cit. 2020-01-17]. Dostupné z: <http://www.spmpr.cz/co-delame/publikace/>

ÚZIS ČR, 2018. *MKN-10 aktualizovaná druhá verze k 1. 1. 2018* [online]. Praha: ÚZIS [cit. 2019-08-04]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

VLÁDA ČR, 2019. Metodika Easy to read. In: *Vlada.cz* [online]. 8. 7. 2019 [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvozp/dokumenty/metodika-easy-to-read-174932/>

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 47, § 16 [cit. 2020-01-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-110/zneni-20190424>

Zákon č. 46/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 19 [cit. 2019-08-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-46>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 19 [cit. 2019-08-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Logo Easy to read.....	24
Obrázek 2: Práce s jízdním řádem	36

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Jízdní řád linka F07 Kutná Hora Poliklinika – Hlízov	I
Příloha B – Zastávky.....	II
Příloha C – Vysvětlení zkratk a značek s vlastním vytvořeným jízdním řádem	VII
Příloha D – Jízdní řád linka F07 Kutná Hora Poliklinika – Malín	XIV
Příloha E – Vysvětlení zkratk a značek s vlastním vytvořeným jízdním řádem.....	XV
Příloha F – Jízdní řád linka F01 Kutná Hora Hlízov – Poliklinika.....	XVIII
Příloha G – Zastávky	XIX
Příloha H- Vysvětlení zkratk a značek s vlastním vytvořeným jízdním řádem.....	XXIV
Příloha I – Jízdní řád linka F07 Kutná Hora Malín – Poliklinika.....	XXIX
Příloha J – Vysvětlení zkratk a značek s vlastním vytvořeným jízdním řádem	XXX

Příloha A – Jízdní řád

LINKA F01

KUTNÁ HORA POLIKLINIKA – HLÍZOV

pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek

(Pixabay, 2012)

Příloha B – Zastávky

Kutná Hora, poliklinika

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Dům dětí a mládeže

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, nemocnice

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Na Valech

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, U Hřbitova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, u divadla

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, autobusová stanice

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, u potravin

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Avia

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, sídliště Šipší

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sběrná

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Opletalova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Čechova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sedlec, ÚNS

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sedlec, Tabák

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Hlavní nádraží

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Malín

Zdroj: autor práce (2019)

Hlízov, U Pomníku

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Malín u restaurace

Zdroj: autor práce (2019)

Hlízov, U Váhy

Zdroj: autor práce (2019)

Příloha C – Vysvětlení zkratk a značek s vlastním jízdním řádem

..... znamená, že autobus na zastávce nezastavuje

Červený sloupec znamená autobus,

co jezdí jenom ve školní dny.

Nejezdí v době školních prázdnin.

V roce 2019 nejede

23.12., 24.12., 25.12., 26.12.,

27.12., 28.12., 29.12., 30.12.,

31.12.,

v roce 2020

1.1., 2.1., 3.1, 31.1.,

9.3., 10.3., 11.3., 12.3., 13.3.,

9.4.,

celý červenec a srpen

29.10. a 30.10.

Kutná Hora, poliklinika 1	.....	4:23	4:43	4:53
Kutná Hora, nemocnice	.....	4:24	4:44	4:54
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	4:26	4:46	4:56
Kutná Hora, Na Valech	.....	4:29	4:49	4:59
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 2	.....	4:32	4:52	5:02
Kutná Hora, u divadla	.....	4:35	4:54	5:05
Kutná Hora, u potravin	.....	4:37	4:56	5:07
Kutná Hora, Avia	.....	.....	4:57	.....
Kutná Hora, Sběrná	.....	4:39	.....	5:09
Kutná Hora, sídliště Šipší	.....	4:41	.....	5:11
Kutná Hora, Opletalova	.....	4:43	.....	5:13
Kutná Hora, Čechova	.....	4:44	.....	5:14
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	4:23	4:45	5:00	5:15
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	4:24	4:47	5:01	5:17
Kutná Hora, Hlavní nádraží 3		4:48	5:03	5:18
Kutná Hora, Malín	4:26	.....	.....	5:21
Kutná Hora, Malín u restaurace	4:28	.....	.....	5:23
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	5:23	5:43	5:53	6:23
Kutná Hora, nemocnice	5:24	5:44	5:54	6:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	5:26	5:46	5:56	6:26
Kutná Hora, Na Valech	5:29	5:49	5:59	6:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	5:32	5:52	6:02	6:32
Kutná Hora, u divadla	5:35	5:54	6:05	6:35
Kutná Hora, u potravin	5:37	5:56	6:07	6:37
Kutná Hora, Avia	.....	5:57	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	5:39	.....	6:09	6:39
Kutná Hora, sídliště Šipší	5:41	.....	6:11	6:41
Kutná Hora, Opletalova	5:43	.....	6:13	6:43
Kutná Hora, Čechova	5:44	.....	6:14	6:44
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	5:45	6:00	6:15	6:45
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	5:47	6:01	6:17	6:47
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	5:48	6:03	6:18	6:48
Kutná Hora, Malín	.....	6:05	6:20	6:50
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	6:07	6:23	6:52
Hlízov, U Pomníku	.....	6:10	.....	6:55
Hlízov, U Váhy	.....	6:12	.....	6:57

¹ Lysenko, 2018

² Publicdomainvectors, 2020

³ Hrad Litice, 2018

Kutná Hora, poliklinika 	6:43	6:53	7:23	7:38
Kutná Hora, nemocnice	6:44	6:54	7:24	7:39
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	6:46	6:56	7:26	7:41
Kutná Hora, Na Valech	6:49	6:59	7:29	7:44
Kutná Hora, U Hřbitova	6:52	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	6:54	7:02	7:32	7:47
Kutná Hora, u divadla	6:56	7:05	7:35	7:49
Kutná Hora, u potravin	6:57	7:07	7:37	7:51
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	7:52
Kutná Hora, Sběrná	.....	7:09	7:39	.....
Kutná Hora, sídliště Šipší	.....	7:11	7:41	.....
Kutná Hora, Opletalova	.....	7:13	7:43	.....
Kutná Hora, Čechova	7:00	7:14	7:44	.....
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	7:01	7:15	7:45	7:55
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	7:03	7:17	7:47	7:56
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	7:06	7:18	7:48	7:58
Kutná Hora, Malín	7:08	7:20	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	7:23	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	7:53	8:23	8:53	9:23
Kutná Hora, nemocnice	7:54	8:24	8:54	9:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	7:56	8:26	8:56	9:26
Kutná Hora, Na Valech	7:59	8:29	8:59	9:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	8:02	8:32	9:02	9:32
Kutná Hora, u divadla	8:05	8:35	9:05	9:35
Kutná Hora, u potravin	8:07	8:37	9:07	9:37
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	8:09	8:39	9:09	9:39
Kutná Hora, sídliště Šipší	8:11	8:41	9:11	9:41
Kutná Hora, Opletalova	8:13	8:43	9:13	9:43
Kutná Hora, Čechova	8:14	8:44	9:14	9:44
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	8:15	8:45	9:15	9:45
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	8:17	8:47	9:17	9:47
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	8:18	8:48	9:18	9:48
Kutná Hora, Malín	8:21	.....	9:21	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	8:23	.....	9:23	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	9:26	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	9:28	.....

Kutná Hora, poliklinika 	9:53	10:23	10:53	11:23
Kutná Hora, nemocnice	9:54	10:24	10:54	11:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	9:56	10:26	10:56	11:26
Kutná Hora, Na Valech	9:59	10:29	10:59	11:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	10:02	10:32	11:02	11:32
Kutná Hora, u divadla	10:05	10:35	11:05	11:35
Kutná Hora, u potravin	10:07	10:37	11:07	11:37
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	10:09	10:39	11:09	11:39
Kutná Hora, sídliště Šipší	10:11	10:41	11:11	11:41
Kutná Hora, Opletalova	10:13	10:43	11:13	11:43
Kutná Hora, Čechova	10:14	10:44	11:14	11:44
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	10:15	10:45	11:15	11:45
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	10:17	10:47	11:17	11:47
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	10:18	10:48	11:18	11:48
Kutná Hora, Malín	10:21	10:50	11:21	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	10:23	10:53	11:23	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	11:53	12:23	12:53	13:23
Kutná Hora, nemocnice	11:54	12:24	12:54	13:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	11:56	12:26	12:56	13:26
Kutná Hora, Na Valech	11:59	12:29	12:59	13:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	13:35
Kutná Hora, autobusová stanice 	12:02	12:32	13:02	13:39
Kutná Hora, u divadla	12:05	12:35	13:05	13:42
Kutná Hora, u potravin	12:07	12:37	13:07	13:44
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	12:09	12:39	13:09	13:46
Kutná Hora, sídliště Šipší	12:11	12:41	13:11	13:48
Kutná Hora, Opletalova	12:13	12:43	13:13	13:50
Kutná Hora, Čechova	12:14	12:44	13:14	13:51
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	12:15	12:45	13:15	13:52
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	12:17	12:47	13:17	13:54
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	12:18	12:48	13:18	13:55
Kutná Hora, Malín	12:21	.....	13:21	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	12:23	.....	13:23	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	13:53	14:23	14:48	15:23
Kutná Hora, nemocnice	13:54	14:24	14:49	15:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	13:56	14:26	14:51	15:26
Kutná Hora, Na Valech	13:59	14:29	14:59	15:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	15:05	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	14:02	14:32	15:09	15:32
Kutná Hora, u divadla	14:05	14:35	15:12	15:35
Kutná Hora, u potravin	14:07	14:37	15:14	15:37
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	14:09	14:39	15:16	15:39
Kutná Hora, sídliště Šipší	14:11	14:41	15:18	15:41
Kutná Hora, Opletalova	14:13	14:43	15:20	15:43
Kutná Hora, Čechova	14:14	14:44	15:21	15:44
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	14:15	14:45	15:22	15:45
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	14:17	14:47	15:24	15:47
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	14:18	14:48	15:25	15:48
Kutná Hora, Malín	14:21	.....	15:27	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	14:23	.....	15:30	.....
Hlízov, U Pomníku	14:26	.....	15:33	.....
Hlízov, U Váhy	14:28	.....	15:35	.....

Kutná Hora, poliklinika 	15:38	15:53	16:23	16:38
Kutná Hora, nemocnice	15:39	15:54	16:24	16:39
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	15:41	15:56	16:26	16:41
Kutná Hora, Na Valech	15:44	15:59	16:29	16:44
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	15:47	16:02	16:32	16:47
Kutná Hora, u divadla	15:49	16:05	16:25	16:49
Kutná Hora, u potravin	15:51	16:07	16:37	16:51
Kutná Hora, Avia	15:52	.....	.....	16:52
Kutná Hora, Sběrná	.....	16:09	16:39	.....
Kutná Hora, sídliště Šipší	.....	16:11	16:41	.....
Kutná Hora, Opletalova	.....	16:13	16:43	.....
Kutná Hora, Čechova	.....	16:14	16:44	.....
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	15:55	16:15	16:45	16:55
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	15:56	16:17	16:47	16:56
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	15:58	16:18	16:48	16:58
Kutná Hora, Malín	.....	16:21	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	16:23	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	16:53	17:18	17:23	17:53
Kutná Hora, nemocnice	16:54	17:19	17:24	17:54
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	16:56	17:21	17:26	17:56
Kutná Hora, Na Valech	16:59	17:24	17:29	17:59
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	17:02	17:27	17:32	18:02
Kutná Hora, u divadla	17:05	17:29	17:35	18:05
Kutná Hora, u potravin	17:07	17:31	17:37	18:07
Kutná Hora, Avia	.....	17:32	.....	.....
Kutná Hora, Sběrná	17:09	.....	17:39	18:09
Kutná Hora, sídliště Šipší	17:11	.....	17:41	18:11
Kutná Hora, Opletalova	17:13	.....	17:43	18:13
Kutná Hora, Čechova	17:14	.....	17:44	18:14
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	17:15	17:35	17:45	18:15
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	17:17	17:36	17:47	18:17
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	17:18	17:38	17:48	18:18
Kutná Hora, Malín	17:21	.....	.....	18:21
Kutná Hora, Malín u restaurace	17:23	.....	.....	18:23
Hlízov, U Pomníku	17:26	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	17:28	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	18:23	18:53	19:23	20:23
Kutná Hora, nemocnice	18:24	18:54	19:24	20:24
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	18:26	18:56	19:26	20:26
Kutná Hora, Na Valech	18:29	18:59	19:29	20:29
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	18:32	19:02	19:32	20:32
Kutná Hora, u divadla	18:35	19:05	19:35	20:34
Kutná Hora, u potravin	18:37	19:07	19:37	20:36
Kutná Hora, Avia	.....	.....	.....	20:37
Kutná Hora, Sběrná	18:39	19:09	19:39	.....
Kutná Hora, sídliště Šipší	18:41	19:11	19:41	.....
Kutná Hora, Opletalova	18:43	19:13	19:43	.....
Kutná Hora, Čechova	18:44	19:14	19:44	.....
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	18:45	19:15	19:45	20:40
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	18:47	19:17	19:47	20:41
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	18:48	19:18	19:48	20:43
Kutná Hora, Malín	.....	19:21	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	19:23	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....

Kutná Hora, poliklinika 	21:28
Kutná Hora, nemocnice	21:39
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	21:41
Kutná Hora, Na Valech	21:44
Kutná Hora, U Hřbitova	.....
Kutná Hora, autobusová stanice 	21:47
Kutná Hora, u divadla	21:49
Kutná Hora, u potravin	21:51
Kutná Hora, Avia	21:52
Kutná Hora, Sběrná	.....
Kutná Hora, sídliště Šipší	.....
Kutná Hora, Opletalova	.....
Kutná Hora, Čechova	.....
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	21:55
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	21:56
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	21:58
Kutná Hora, Malín	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....
Hlízov, U Pomníku	.....
Hlízov, U Váhy	.....

Příloha D – Jízdní řád

LINKA F07

KUTNÁ HORA POLIKLINIKA – MALÍN

sobota, neděle

(Pixabay, 2012)

Příloha E – Vysvětlení zkratk a značek s vlastním jízdním řádem

..... znamená, že autobus na zastávce nezastavuje

10

Tato značka znamená,

že autobus jede 23.12.2019,

27.12.2019 a 31.12.2019

11

Tato značka znamená,

že autobus jede 23.12.2019,

27.12.2019

	10	10		
Kutná Hora, poliklinika 	6:28	7:28	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	6:30	7:30	8:30	10:30
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	6:31	7:31	8:31	10:31
Kutná Hora, Na Valech	6:34	7:34	8:34	10:34
Kutná Hora, autobusová stanice 	6:37	7:37	8:37	10:37
Kutná Hora, u divadla	6:39	7:39	8:39	10:39
Kutná Hora, u potravin	6:42	7:42	8:42	10:42
Kutná Hora, Sběrná	6:44	7:44	8:44	10:44
Kutná Hora, sídliště Šipší	6:46	7:46	8:46	10:46
Kutná Hora, Opletalova	6:48	7:48	8:48	10:48
Kutná Hora, Čechova	6:49	7:49	8:49	10:49
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	6:50	7:50	8:50	10:50
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	6:51	7:51	8:51	10:51
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	6:53	7:53	8:53	10:53
Kutná Hora, Malín	.....	.....	8:55	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	.....	8:58	.....

				11
Kutná Hora, poliklinika 	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	11:30	12:30	14:30	16:30
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	11:31	12:31	14:31	16:31
Kutná Hora, Na Valech	11:34	12:34	14:34	16:34
Kutná Hora, autobusová stanice 	11:37	12:37	14:37	16:37
Kutná Hora, u divadla	11:39	12:39	14:39	16:39
Kutná Hora, u potravin	11:42	12:42	14:42	16:42
Kutná Hora, Sběrná	11:44	12:44	14:44	16:44
Kutná Hora, sídliště Šipší	11:46	12:46	14:46	16:46
Kutná Hora, Opletalova	11:48	12:48	14:48	16:48
Kutná Hora, Čechova	11:49	12:49	14:49	16:49
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	11:50	12:50	14:50	16:50
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	11:51	12:51	14:51	16:51
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	11:53	12:53	14:53	16:53
Kutná Hora, Malín	11:55	.....	.....	16:55
Kutná Hora, Malín u restaurace	11:58	.....	.....	16:58

	11	11	11
Kutná Hora, poliklinika 	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	18:30	19:30	20:30
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	18:31	19:31	20:31
Kutná Hora, Na Valech	18:34	19:34	20:34
Kutná Hora, autobusová stanice 	18:37	19:37	20:37
Kutná Hora, u divadla	18:39	19:39	20:39
Kutná Hora, u potravin	18:42	19:42	20:42
Kutná Hora, Sběrná	18:44	19:44	20:44
Kutná Hora, sídliště Šipší	18:46	19:46	20:46
Kutná Hora, Opletalova	18:48	19:48	20:48
Kutná Hora, Čechova	18:49	19:49	20:49
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	18:50	19:50	20:50
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	18:51	19:51	20:51
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	18:53	19:53	20:53
Kutná Hora, Malín	.....	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	.....	.....

Příloha F – Jízdní řád

LINKA F01

KUTNÁ HORA HLÍZOV – POLIKLINIKA

pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek

(Pixabay, 2012)

Příloha G – Zastávky

Hlízov, U Váhy

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Malín u restaurace

Zdroj: autor práce (2019)

Hlízov, U Pomníku

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Malín

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Hlavní nádraží

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sedlec, Tabák

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sedlec, ÚNS

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Čechova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Opletalova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Sběrná

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, sídliště Šipší

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Avia

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, u potravin

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, U Hřbitova

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, u divadla

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, Na Valech

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, autobusová stanice

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, poliklinika

Zdroj: autor práce (2019)

Kutná Hora, k nemocnici

Zdroj: autor práce (2019)

Příloha H: Vysvětlení zkratk a značek s vlastním jízdním řádem

..... znamená, že autobus na zastávce nezastavuje

Červený sloupec znamená autobus,

co jezdí jenom ve školní dny.

Když jsou ve škole prázdniny nejedí./ Jezdí pouze ve školním roce.

V roce 2019 nejede

23.12., 24.12., 25.12., 26.12.,

27.12., 28.12., 29.12., 30.12.,

31.12.,

v roce 2020

1.1., 2.1., 3.1., 31.1.,

9.3., 10.3., 11.3., 12.3., 13.3.,

9.4.,

celý červenec a srpen

29.10. a 30.10

Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	.....	5:35	.....
Kutná Hora, Malín	.....	.....	5:37	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	5:10	5:25	5:40	6:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	5:11	5:26	5:41	6:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	5:13	5:28	5:43	6:13
Kutná Hora, Čechova	5:15	5:30	5:45	6:15
Kutná Hora, Opletalova	5:16	5:31	5:46	6:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	5:17	5:32	5:47	6:17
Kutná Hora, Sběrná	5:19	5:34	5:49	6:19
Kutná Hora, Avia	5:21	5:36	5:51	6:21
Kutná Hora, u potravin	5:23	5:38	5:53	6:23
Kutná Hora, u divadla	5:25	5:40	5:55	6:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	5:27	5:42	5:57	6:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	5:30	5:45	6:00	6:30
Kutná Hora, k nemocnici	5:32	5:47	6:02	6:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	5:33	5:48	6:03	6:33

Hlízov, U Váhy	6:30	.....	7:05	.....
Hlízov, U Pomníku	6:32	.....	7:07	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	6:35	.....	7:10	.....
Kutná Hora, Malín	6:37	.....	7:12	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	6:40	7:00	7:15	8:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	6:41	7:01	7:16	8:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	6:43	7:03	7:18	8:13
Kutná Hora, Čechova	6:45	7:05	7:20	8:15
Kutná Hora, Opletalova	6:46	7:06	7:21	8:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	6:47	7:07	7:22	8:17
Kutná Hora, Sběrná	6:49	7:09	7:24	8:19
Kutná Hora, Avia	6:51	7:11	7:26	8:21
Kutná Hora, u potravin	6:53	7:13	7:28	8:23
Kutná Hora, u divadla	6:55	7:15	7:30	8:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	6:57	7:17	7:32	8:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	7:00	7:20	7:35	8:30
Kutná Hora, k nemocnici	7:02	7:22	7:37	8:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	7:03	7:23	7:38	8:33

Hlízov, U Váhy	.....	.....	9:30	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	9:32	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	8:35	.....	9:35	.....
Kutná Hora, Malín	8:37	.....	9:37	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	8:40	9:10	9:40	10:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	8:41	9:11	9:41	10:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	8:43	9:13	9:43	10:13
Kutná Hora, Čechova	8:45	9:15	9:45	10:15
Kutná Hora, Opletalova	8:46	9:16	9:46	10:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	8:47	9:17	9:47	10:17
Kutná Hora, Sběrná	8:49	9:19	9:49	10:19
Kutná Hora, Avia	8:51	9:21	9:51	10:21
Kutná Hora, u potravin	8:53	9:23	9:53	10:23
Kutná Hora, u divadla	8:55	9:25	9:55	10:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	8:57	9:27	9:57	10:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	9:31	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	9:00	9:34	10:00	10:30
Kutná Hora, k nemocnici	9:02	9:36	10:02	10:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	9:03	9:37	10:03	10:33

Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	10:35	.....	11:35	.....
Kutná Hora, Malín	10:37	.....	11:37	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	10:40	11:10	11:40	12:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	10:41	11:11	11:41	12:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	10:43	11:13	11:43	12:13
Kutná Hora, Čechova	10:45	11:15	11:45	12:15
Kutná Hora, Opletalova	10:46	11:16	11:46	12:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	10:47	11:17	11:47	12:17
Kutná Hora, Sběrná	10:49	11:19	11:49	12:19
Kutná Hora, Avia	10:51	11:21	11:51	12:21
Kutná Hora, u potravin	10:53	11:23	11:53	12:23
Kutná Hora, u divadla	10:55	11:25	11:55	12:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	10:57	11:27	11:57	12:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	11:31	.....	12:31
Kutná Hora, Na Valech	11:00	11:34	12:00	12:34
Kutná Hora, k nemocnici	11:02	11:36	12:02	12:36
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	11:03	11:37	12:03	12:37

Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	14:00
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	14:02
Kutná Hora, Malín u restaurace	12:35	.....	13:35	14:05
Kutná Hora, Malín	12:37	.....	13:37	14:07
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	12:40	13:10	13:40	14:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	12:41	13:11	13:41	14:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	12:43	13:13	13:43	14:13
Kutná Hora, Čechova	12:45	13:15	13:45	14:15
Kutná Hora, Opletalova	12:46	13:16	13:46	14:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	12:47	13:17	13:47	14:17
Kutná Hora, Sběrná	12:49	13:19	13:49	14:19
Kutná Hora, Avia	12:51	13:21	13:51	14:21
Kutná Hora, u potravin	12:53	13:23	13:53	14:23
Kutná Hora, u divadla	12:55	13:25	13:55	14:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	12:57	13:27	13:57	14:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	13:00	13:30	14:00	14:30
Kutná Hora, k nemocnici	13:02	13:32	14:02	14:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	13:03	13:33	14:03	14:33

Hlízov, U Váhy	.....	15:00	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	15:02	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	14:35	15:05	15:35	.....
Kutná Hora, Malín	14:37	15:37	15:37	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	14:40	15:10	15:40	16:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	14:41	15:11	15:41	16:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	14:43	15:13	15:43	16:13
Kutná Hora, Čechova	14:45	15:15	15:45	16:15
Kutná Hora, Opletalova	14:46	15:16	15:46	16:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	14:47	15:17	15:47	16:17
Kutná Hora, Sběrná	14:49	15:19	15:49	16:19
Kutná Hora, Avia	14:51	15:21	15:51	16:21
Kutná Hora, u potravin	14:53	15:23	15:53	16:23
Kutná Hora, u divadla	14:55	15:25	15:55	16:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	14:57	15:27	15:57	16:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	15:00	15:30	16:00	16:30
Kutná Hora, k nemocnici	15:02	15:32	16:02	16:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	15:03	15:33	16:03	16:33

Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....	18:00
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....	18:02
Kutná Hora, Malín u restaurace	16:35	.....	17:35	18:05
Kutná Hora, Malín	16:37	.....	17:37	18:07
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	16:40	17:10	17:40	18:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	16:41	17:11	17:41	18:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	16:43	17:13	17:43	18:13
Kutná Hora, Čechova	16:45	17:15	17:45	18:15
Kutná Hora, Opletalova	16:46	17:16	17:46	18:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	16:47	17:17	17:47	18:17
Kutná Hora, Sběrná	16:49	17:19	17:49	18:19
Kutná Hora, Avia	16:51	17:21	17:51	18:21
Kutná Hora, u potravin	16:53	17:23	17:53	18:23
Kutná Hora, u divadla	16:55	17:25	17:55	18:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	16:57	17:27	17:57	18:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	17:00	17:30	18:00	18:30
Kutná Hora, k nemocnici	17:02	17:32	18:02	18:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	17:03	17:33	18:03	18:33

Hlízov, U Váhy	.....	.....	.....
Hlízov, U Pomníku	.....	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	.....	.....
Kutná Hora, Malín	.....	.....	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	19:10	20:10	21:10
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	19:11	20:11	21:11
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	19:13	20:13	21:13
Kutná Hora, Čechova	19:15	20:15	21:15
Kutná Hora, Opletalova	19:16	20:16	21:16
Kutná Hora, sídliště Šipší	19:17	20:17	21:17
Kutná Hora, Sběrná	19:19	20:19	21:19
Kutná Hora, Avia	19:21	20:21	21:21
Kutná Hora, u potravin	19:23	20:23	21:23
Kutná Hora, u divadla	19:25	20:25	21:25
Kutná Hora, autobusová stanice 	19:27	20:27	21:27
Kutná Hora, U Hřbitova	.....	.....	.....
Kutná Hora, Na Valech	19:30	20:30	21:30
Kutná Hora, k nemocnici	19:32	20:32	21:32
Kutná Hora, Dům dětí a mládeže	.....	.....	.....
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	.....
Kutná Hora, poliklinika 	19:33	20:33	21:33

Příloha I – Jízdní řád

LINKA F07

KUTNÁ HORA MALÍN – POLIKLINIKA

sobota, neděle

(Pixabay, 2012)

Příloha J : Vysvětlení zkratk a značek s vlastním jízdním řádem

..... znamená, že autobus na zastávce nezastavuje

10

Tato značka znamená,

že autobus jede 23.12.2019,

27.12.2019 a 31.12.2019

11

Tato značka znamená,

že autobus jede 23.12.2019,

27.12.2019

	10	10		
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	.....	.....	9:00
Kutná Hora, Malín	.....	.....	.....	9:03
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	5:35	7:03	8:05	9:05
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	5:37	7:05	8:07	9:07
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	5:39	7:07	8:09	9:09
Kutná Hora, Čechova	5:40	7:08	8:10	9:10
Kutná Hora, Opletalova	5:41	7:09	8:11	9:11
Kutná Hora, sídliště Šipší	5:43	7:11	8:13	9:13
Kutná Hora, Sběrná	5:45	7:13	8:15	9:15
Kutná Hora, Avia	5:47	7:15	8:17	9:17
Kutná Hora, u potravin	5:49	7:17	8:19	9:19
Kutná Hora, u divadla	5:51	7:19	8:21	9:21
Kutná Hora, autobusová stanice 	5:53	7:21	8:23	9:23
Kutná Hora, Na Valech	5:56	7:24	8:25	9:25
Kutná Hora, k nemocnici	5:58	7:26	8:26	9:26
Kutná Hora, nemocnice	.....	.....	8:27	9:27

Kutná Hora, poliklinika 	6:00	7:28	.....	.....
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....	12:00	.....	.....
Kutná Hora, Malín	.....	12:03	.....	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	11:05	12:05	13:05	15:05
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	11:07	12:07	13:07	15:07
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	11:09	12:09	13:09	15:09
Kutná Hora, Čechova	11:10	12:10	13:10	15:10
Kutná Hora, Opletalova	11:11	12:11	13:11	15:11
Kutná Hora, sídliště Šipší	11:13	12:13	13:13	15:13
Kutná Hora, Sběrná	11:15	12:15	13:15	15:15
Kutná Hora, Avia	11:17	12:17	13:17	15:17
Kutná Hora, u potravin	11:19	12:19	13:19	15:19
Kutná Hora, u divadla	11:21	12:21	13:21	15:21
Kutná Hora, autobusová stanice 	11:23	12:23	13:23	15:23
Kutná Hora, Na Valech	11:25	12:25	13:25	15:25
Kutná Hora, k nemocnici	11:26	12:26	13:26	15:26
Kutná Hora, nemocnice	11:27	12:27	13:27	15:27
Kutná Hora, poliklinika 	.....	.....	.....	.....

		11	11	11
Kutná Hora, Malín u restaurace	16:00	17:00	.....	.....
Kutná Hora, Malín	16:03	17:03	.....	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	16:05	17:05	19:05	20:05
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	16:07	17:07	19:07	20:07
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	16:09	17:09	19:09	20:09
Kutná Hora, Čechova	16:10	17:10	19:10	20:10
Kutná Hora, Opletalova	16:11	17:11	19:11	20:11
Kutná Hora, sídliště Šipší	16:13	17:13	19:13	20:13
Kutná Hora, Sběrná	16:15	17:15	19:15	20:15
Kutná Hora, Avia	16:17	17:17	19:17	20:17
Kutná Hora, u potravin	16:19	17:19	19:19	20:19
Kutná Hora, u divadla	16:21	17:21	19:21	20:21
Kutná Hora, autobusová stanice 	16:23	17:23	19:23	20:23
Kutná Hora, Na Valech	16:25	17:25	19:25	20:25
Kutná Hora, k nemocnici	16:26	17:26	19:26	20:26
Kutná Hora, nemocnice	16:27	17:27	19:27	20:27
Kutná Hora, poliklinika 	.....	.....	.....	.....

	11
Kutná Hora, Malín u restaurace	.....
Kutná Hora, Malín	.....
Kutná Hora, Hlavní nádraží 	21:05
Kutná Hora, Sedlec, ÚNS	21:07
Kutná Hora, Sedlec, Tabák	21:09
Kutná Hora, Čechova	21:10
Kutná Hora, Opletalova	21:11
Kutná Hora, sídliště Šipší	21:13
Kutná Hora, Sběrná	21:15
Kutná Hora, Avia	21:17
Kutná Hora, u potravin	21:19
Kutná Hora, u divadla	21:21
Kutná Hora, autobusová stanice 	21:23
Kutná Hora, Na Valech	21:25
Kutná Hora, k nemocnici	21:26
Kutná Hora, nemocnice	21:27
Kutná Hora, poliklinika 	.....

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Stanislava Horská

Obor: Speciální pedagogika - vychovatelství

Forma studia: kombinované

Název práce: Metoda easy to read a její aplikace v jízdním řádu v Kutné Hoře pro osoby s mentálním postižením

Rok: 2020

Počet stran textu bez příloh: 40

Celkový počet stran příloh: 32

Počet titulů českých použitých zdrojů: 23

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 3

Počet internetových zdrojů: 17

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D.